

Gündoğdu Gençer

KADINLAR MAHKEMESİ

OYUN 2 PERDE

ekitap.ayorum.com

Gündoğdu Gencer

KADINLAR MAHKEMESİ

OYUN 2 PERDE

Copyright © Gun Gencer 2020

gungencer44@gmail.com

KADINLAR MAHKEMESİ

OYUN 2 PERDE

6 CELSE

(OYUNUN PROGRAMINDA ROLLER BELİRTİLMEMEYECİK, YALNIZ OYUNCULARIN ADLARI OLACAKTIR. SANIKLAR YARGILANMAK ÜZERE ÇAĞRILDIKLARINDA KİMLİKLERİ SEYİRCİ İÇİN SÜRPRİZ OLACAKTIR.)

(BİR MAHKEME SALONU. 3 KADIN YARGIÇ. HER FIRSATTA YER DEĞİŞTİRİRLER VE MAHKEME BAŞKANI OLAN KADIN ORTADA YERİNİ ALIR)

KİŞİLER

1. KADIN YARGIÇ (CİDDİ, KURALCI) YAŞLI
2. KADIN YARGIÇ (YASA TİTİZİ) ORTA YAŞLI
3. KADIN YARGIÇ (ESPRİLİ) GENÇ

KADIN MÜBAŞİR / SAVCI /ANLATICI

6 ERKEK SANIK

(BÜTÜN OYUN MAHKEME SALONUNDA GEÇER. 3 KADIN YARGIÇ SAHNENİN SAĞ ORTASINDA BİR YÜKSELTİDE OTURURLAR. SANIK SANDALYESİ SAHNENİN SOL ORTASINDADIR.)

1. CELSE

LUNAÇARSKİ'NİN YARGILANMASI

(SAHNE BOŞTUR. MÜBAŞİR ELİNDE ASASIYLA GİRER)

MÜBAŞİR : (SESLENİR) Anatoli Vasilyeviç Lunaçarski!
(ASASINI 3 KEZ YERE VURUR) Lunaçarski! Luna...

LUNAÇARSKİ : (GİRER) Yoldaş Lunaçarski!

MÜBAŞİR : Burada yoldaş falan yok. Tüm sanıklar eşittir.

LUNAÇARSKİ : Ben de onu diyorum. Hepimiz yoldaşız...
(DURAKSAR) Sanık mı?

MÜBAŞİR : Ben yoldaş falan değilim. Evet, sanık.

LUNAÇARSKİ : Ben öleli o kadar uzun zaman geçti ki, kusura bakmayın. 1933'te... O zamanlar halâ birbirimize yoldaş diyorduk.

MÜBAŞİR : Evet, Paris'te, biliyorum.

LUNAÇARSKİ : Bu bir oyun, değil mi? Ben de bir çok oyun yazdım, bilirim. (SALONA BAKAR) Seyirci fena değil. Benim rolüm ne bu oyunda? Neyle suçlanıyorum?

MÜBAŞİR : Yargıçlar anlatırlar biraz sonra.

LUNAÇARSKİ : (KEYİFLENİR) Neredeyse bir yüzyıl oldu öleli. Sıkılıp duruyordum, iyi oldu.

(MÜBAŞİR LUNAÇARSKİ'Yİ SANIK SANDALYESİNE OTURTUR)

LUNAÇARSKİ : Tüm sanıklar dediniz. Kimler var başka?

MÜBAŞİR : Fazla soru sorma. Zamanı gelince öğrenirsin.
(ÇIKAR)

(LUNAÇARSKİ ÇEVRESİNE BAKINIR, GÖZLÜĞÜNÜ ÇIKARIR, SİLİP TEMİZLER. MÜBAŞİR GİRER. ASASINI YİNE 3 KEZ YERE VURUR)

MÜBAŞİR : Sanık, ayağa kalk!

(LUNAÇARSKİ ÖNCE BANA MI SÖYLÜYOR GİBİSİNDEN MÜBAŞİRE BAKAR. MÜBAŞİRİN İŞARETİYLE AYAĞA KALKAR. 3 KADIN YARGIÇ GİRER. YARGIÇ CÜPPESİ YERİNE ÜÇÜ DE DEĞİŞİK KIYAFETLER GİYMİŞLERDİR, 1. YARGIÇ KIR SAÇLI, 2. YARGIÇ BOYALI SARI SAÇLI, 3. YARGIÇ RENGARENK SAÇLIDIR VE DEĞİŞİK MAKYAJLARI VARDIR. GEÇİP YERLERİNE OTURURLAR).

1. **YARGIÇ**: Anatoli Vasilyeviç Lunaçarski?

LUNAÇARSKİ : (AYAĞA KALKAR, YARGIÇLARI GÜLEREK VE ABARTILI BİR REVERANSLA SELAMLAR) Evet, benim.

1. **YARGIÇ**: (GÖZLÜĞÜNÜN ÜZERİNDEN BAKAR) Ciddi olalım lütfen.

LUNAÇARSKİ : Pardon. Oyunun kurallarını bilmiyorum da... Aydınlatır mısınız beni yargıç yoldaş? Neyle suç...

1. **YARGIÇ**: (KESER) Utanmadan yoldaş deme bana, sanık!

2. **YARGIÇ**: Neyle suçlanıyorum diye soracaktın herhalde. Bak, Anatoli, burada ne sizin komünist yasalar, ne de sizin deyiminizle burjuva yasaları geçer. İnsanlığın ilk ve temel yasasına göre yargılanacaksınız hepimiz.

LUNAÇARSKİ : Tamam, anlaşıldı. Sorabilir miyim yol... pardon, sayın yargıç, o yasayı açıklar mısınız biraz?

(3 YARGIÇ BİRBİRLERİNE SOKULUP FISILDAŞARAK GÜLERLER)

3. YARGIÇ: Doğanın ilk yasası!

LUNAÇARSKİ : Evet?

2. YARGIÇ: Kadın ve erkek eşittir.

LUNAÇARSKİ : Bütün ömrümce ben de bunu savundum zaten.

MÜBAŞİR: Göreceğiz bakalım, nasıl savunmuşsun.

1. YARGIÇ: Kadromuz kısıtlı olduğu için mübaşirimiz aynı zamanda savcı rolünü üstlenecek.

3. YARGIÇ: Bütçe kısıntısı, ne yapalım? Tiyatronun ödeneğini kestiler. Toplumsal düzeni tehdit eden sanatın içine tükürürüm dedi birileri. **(KİKİRDER)** Bu toplumsal düzen de amma matah bir şeymiş ha...

(2.KADIN YARGIÇ 3.KADIN YARGICA DİRSEK ATARAK SUSTURUR)

LUNAÇARSKİ : Hep özgür sanatı savundum ben. Ben...

1. YARGIÇ: Sana söz verilmeden konuşma.

LUNAÇARSKİ : Neyle suçlandığımı...

MÜBAŞİR : Ben açıklayacağım neyle suçlandığını.

LUNAÇARSKİ : Peki o zaman. Tamam, bence hiç sakıncası...

MÜBAŞİR : Şimdi söyleyeceklerime bir itirazın olursa elini kaldır, sözümü kesme.

LUNAÇARSKİ : Tamam.

MÜBAŞİR : Paris'te, İsviçre'de yaşıyordun ve 1917'de Ekim devrimi olunca Moskova'ya döndün. 42 yaşındaydın.

(LUNAÇARSKİ BAŞIYLA ONAYLAR)

MÜBAŞİR : Baştan Vladimir İlyiç'i aşırı hızlı buluyor, parlamenter rejim yoluyla değişikliği savunuyordun, hatta Maksim Gorki ile İtalya'da Lenin'e karşı bir grup kurdun ama Lenin buna rağmen seni Eğitim ve Aydınlanma Bakanı yaptı.

LUNAÇARSKİ : Narkompros, evet.

MÜBAŞİR : Şşşt! Sovyet eğitim sistemi sana emanetti artık!

(LUNAÇARSKİ ELİNİ KALDIRIR)

MÜBAŞİR : Ve sen...

2. YARGIÇ: (MÜBAŞİR'E) Bir dakika. İtirazı var galiba.

(MÜBAŞİR SUSAR)

1. YARGIÇ: (GÖZLÜĞÜNÜN ÜZERİNDEN BAKAR) Söyle.

LUNAÇARSKİ : Benimle birlikte yoldaş **Nadejda Krupskaya'nın da burada olması gerektiği görüşündeyim. 1917'den başlayarak ne yaptıysak kendisiyle birlikte yaptık. Başarılarımda onun da büyük payı vardır.**

3. YARGIÇ: (KAHKAHA) Başarılarında ha!

MÜBAŞİR : Bu adam, Anatoli, suçunu hafifletmek için kendisine suç ortağı arıyor ve mahkemeyi etkilemek için bir de Lenin'in karısının katılımını istiyor.

(YARGIÇLAR FISILDAŞIRLAR)

LUNAÇARSKİ : Daha neyle suçlandığımı bile bilmiyorum.

1. YARGIÇ: Nadejda Krupskaya çağrılmadı ve çağrılmayacak.

LUNACHARSKİ: Ayrıca, ortada bir suç varsa, çabalarımızın temelini oluşturan kuramcıların da davaya katılması gerektiği görüşündeyim. John Dewey şanlı ekim devrimimizden bir yıl önce yazmıştı Demokrasi ve Eğitim kitabını. İnsan aklına, bilime, bilimsel yöntemlere, felsefenin önemine, düşünce özgürlüğüne, inanıyordu; dogmaları ve otoriterliği reddediyordu. Aydınlanma demokrasinin vaz geçilmez koşuludur diyordu. Ona göre okul, esnek ve yaratıcı düşüncenin aşılandığı bir kurumdu. Bizler de onun açtığı yoldan gittik.

2. YARGIÇ: Bak Anatoli, biz burada kuramlarla uğraşmıyoruz. Pratikte ne oldu, ona bakıyoruz.

LUNACHARSKİ: Sonra geldi, gördü, hayal ettiği eğitimi bizim nasıl gerçekleştirdiğimizi.

1. YARGIÇ: Kim?

LUNACHARSKİ: O büyük eğitimci, John Dewey. Eğitimin insanlarımızı nasıl dogmaları, otoriteyi reddedip özgürce düşüncelerini, özgürce davranmalarını sağladığını... Kadın erkek eşitliğinin...

2. YARGIÇ: Peki, ne oldu da 1917 devriminin açtığı yolda, kadın erkek eşitliğinin... ki sen de hep bunun savunucusu olduğunu söyledin, nasıl saptırıldığını ve bunda senin ne kadar suçlu olduğunu yargılayacağız burada. Anlaşıldı mı?

1. YARGIÇ: (MÜBAŞİR'E) Devam et lütfen.

MÜBAŞİR : Evet, 12 yıl bu görevdeydin. O zamana kadar kız erkek ayrı okurken sen bunları birleştirdin. Eğitimi kilisenin kışkacından kurtardın. **(LUNAÇARSKİ BAŞIYLA**

ONAYLAR) Çocukları 3 yaşından başlayarak eğitmeye başladın. Ve bir çok tabuyu yıktın bu okullarda. Kız erkek eşitti ve seks tabu bir konu değildi. Kadınlarla erkeklerin eşit olduğu yeni bir kuşak yaratılacaktı. Ekim devriminden sonra “özgür aşk” kavramı yaygınlaştı, kürtaj serbest bırakıldı, eşcinsellik suç olmaktan çıkarıldı ve artık evlilik kurumunun ortadan kaldırılacağı konuşulmaya başlamıştı. 1919’da New York Times: “Kızılar hesaplı olarak bir ahlâksızlık sistemi kuruyorlar” diyordu.

LUNAÇARSKI: Burjuva ahlâkı... Amerikalılar...

MÜBAŞİR: John Dewey de Amerikalı değil miydi? Hem de burjuva...

LUNAÇARSKI: Kimsenin kimseyi sömürmediği devrimci bir ahlâkın temellerini...

MÜBAŞİR Suçum buysa suçluyum demekten gurur duyarım.

(3. YARGIÇ GÜLMEME BAŞLAR)

MÜBAŞİR : Bununla suçlamıyoruz seni. İlk kez yirminci yüzyılın başlarında kadın erkek eşitliği için somut bir adım atılıyordu.

LUNAÇARSKI : (**ŞİŞİNİR**) Evet!

MÜBAŞİR : Sovyet seksolog İgor Kon 1923’te şöyle yazmış: “Petrograd’da 18 yaşından küçükler arasında genç erkeklerin yüzde 47’sinin, kadınların yüzde 67’sinin seks deneyimi vardı”.

1. YARGIÇ: Biz bunun kadın erkek eşitliği için çok önemli olduğuna inanıyoruz.

3. YARGIÇ: Kadını boyunduruk altında tutmanın yolu cinselliğinin bastırılmasından geçer.

LUNAÇARSKİ : Aynen!

2. YARGIÇ: 1924'te koruyucun Lenin öldü. Birkaç yıllık kargaşadan sonra Yosif Visaryonoviç Cuğaşvili başa geçti. Doğru mu?

LUNAÇARSKİ : (BAŞINI EĞER) Stalin... Maalesef!

MÜBAŞİR : Ve sen, Lenin'in sağ kolu, Lenin'in dul karısı Nadejda'nın yol arkadaşı, pıstın, sustun, geri adım attın. Tarihteki ilk sistematik olumlu girişimden Stalin korkusuyla geri adım attın.

(3 YARGIÇ FISILDAŞIRLAR)

1. YARGIÇ: Sayın saavcı biraz abartıyor. İlk olumlu girişim değildi elbette seninki...

MÜBAŞİR : Yakın tarihte...

1. YARGIÇ: Burada zaman yok. Daha sonraki bir sanık senden yüzyıllar önce olanları, yapmaya çalıştıklarını anlatacak. Dinleyeceğiz.

LUNAÇARSKİ : Konuşabilir miyim?

MÜBAŞİR: Bitmedi. Geri adım atmakla senden sonra gelecek olanların yolunu tıkadın. Karşı devrimcilere hizmet ettin, ekmeklerine yağ sürdün.

LUNAÇARSKİ : Ama...

2. YARGIÇ: Yaptıklarından değil, yapmadıklarından suçlusun.

LUNAÇARSKİ : Hayır!

1. YARGIÇ: Güçlüydün. Yanında Lenin'in dul karısı vardı.

LUNAÇARSKİ : Savunmamı yapmama izin...

1. YARGIÇ: Sırası gelecek.

2. YARGIÇ: Kadınların özgürlüğünü, eşitliğini sabote etmekten suçlusun.

3. YARGIÇ: (ÖTEKİ 2 YARGIÇLA FISILDAŞIR) Tamam, söz hakkı sende. Stalin'in göstermelik mahkemesi değil burası. Dinleyeceğiz.

MÜBAŞİR : Tam bir küçük burjuva gibi davrandın. Gücü görünce...

LUNAÇARSKİ : **(MÜTHİŞ ÖFKELENMİŞTİR)** Beni küçük burjuva olmakla suçlayamazsınız. Ben...

MÜBAŞİR : Biliriz senin gibileri...

3. YARGIÇ: (MÜBAŞİR'İ BİR İŞARETLE SUSTURUR. LUNAÇARSKİ'YE) Evet, söz senin! Nasıl savunacaksan kendini...

(YARGIÇLAR GÜLÜŞÜRLER)

LUNAÇARSKİ : Vladimir İlyiç'in bana güveni tamdı. O ölünceye kadar 7 yıl kimse işime karışmadı.

3. YARGIÇ: Tabii, yanına karısını almışsın, nasıl ses etsin ki?

LUNAÇARSKİ : Lev... Lev Troçki'nin de tam desteği vardı.

3. YARGIÇ: Evet, o da Ukraynalıydı, senin gibi...

1. YARGIÇ: Güçlüydün.

LUNAÇARSKİ : Evet. Ama Kremlin entrikalarına karışmadım, karışmak istemedim. İşime bakıyordum. İşimin önemli olduğuna tam inancım vardı. Var gücümle eşit ve âdil bir

toplumun temellerini atmaya çalışıyordum. Sınıfsız bir toplum için... Ve bunun eğitimden geçtiğinin bilincindeydim.

1. YARGIÇ: Geç bunları. Bizi ilgilendiren, bundan sonrası.

LUNAÇARSKİ : Vladimir İlyiç'in ölümüyle herşey değişti. Üç yıl Sovyet devriminin yolu, bu yolu kimin çezeceği tartışıldı, kavgalar, cinayetler...

2. YARGIÇ: Hani proleteryanın önderliği vardı, ne oldu? Başınıza hangi çoban geçecek tartışması mı vardı?

LUNAÇARSKİ : Proleterya cahildi. Okuma yazma bilenler bile çok azdı. Ben proleteryanın bu görevi üstlenebilecek duruma gelmesi için eğitilmesi gerektiği üzerinde duruyordum. Âdil ve eşitlikçi bir eğitim sistemi kurdum.

1. YARGIÇ: Geç, geç! 1924'le 27 arasında, o kargaşada da iyi kötü sürdürdün çabalarını, biliyoruz. 27'de Stalin kontrolü ele aldı. Sonrasını anlat bize!

LUNAÇARSKİ : Evet, Yosif Visaryonoviç Cuğaşvili... Stalin, Gürcü köylüsü! Tutucu köylü kafasıyla...

2. YARGIÇ: Evet, Ukraynalı entellektüellere karşı emekçi bir Gürcü köylüsü!

(3. YARGIÇ GÜLER)

LUNAÇARSKİ : Evet, eğitimden ve kültürden ben sorumluydum ama yasaları yapan ben değildim. Ne zaman ki Yosif Visaryonoviç tek adam olarak...

1. YARGIÇ: Stalin...

LUNAÇARSKİ : Evet, Stalin. Ne zamanki Stalin çelik pençesini attı herşeye, işler değişti. Devleti ayakta tutmak öncelik kazandı...

2. YARGIÇ: Komünistler devletin ortadan kalkması için uğraşacaklarına...

LUNAÇARSKİ : Aynen! Yosif... Stalin devleti gitgide daha da güçlendirdi. Komünizmi yerleştirmek için devletin güçlü olması gerektiğine inandırdı herkesi. Tabii, emperyalistlerin Sovyetlerin altını oymak için el ele vermeleri de haklı gösterdi Stalin'i.

1. YARGIÇ: Nasıl bir paradoks bu!

LUNAÇARSKİ : Ve devleti güçlendirmek için aileyi güçlendirmek...

3. YARGIÇ: ...ve kadınların eski düzende olduğu gibi...

LUNAÇARSKİ : Üstelik artık çalışıyordu da kadınlar. Erkeklerin her yaptığı işi yapıyor...

3. YARGIÇ: Üstüne de bütün ev işleri, çocuk yetiştirme...

LUNAÇARSKİ : ...ve en kötüsü, geleneksel değerleri çocuklarına aktarma. İşte tam bunun içindir ki eğitim sistemiyle yeni Sovyet insanını yaratmaya çalıştım, eski değerlerle çocukların zehirlenmediği...

MÜBAŞİR : Çalıştın ha? Stalin'in sopasını görünceye kadar.

LUNAÇARSKİ : Elimden geleni...

3. YARGIÇ: Korktun. Stalin'den korktun.

LUNAÇARSKİ : Paranoyak cahil!

1. YARGIÇ: Ama dokunmadı sana, dokunamadı. Kendisine en ufak bir eleştiri yönelten herkesi gulaglara süren, öldürten bu Gürcü köylüsü sana dokunmadı. Ama sen sindin.

LUNAÇARSKİ : Korku imparatorluğunda yaşamının nasıl bir şey olduğunu bilmeden konuşursunuz tabii. Cahilliğiyle her şeyi bildiğini sanan paranoyak bir diktatöre karşı...

1. YARGIÇ: Pistin.

LUNAÇARSKİ : Herkes...

1. YARGIÇ: Bırak herkesi.

LUNAÇARSKİ : İki yıl daha çabaladım. Kurduğum sistemi cahil bir köylü yıkması diye... Ama Yosif Visaryonoviç... Stalin kendi düzenini sürdürebilmek için Rus köylüsünün tutuculuğuna tutunması gerektiğini anlamıştı. Kızların, kadınların özgürleşmesi, sorgulamaya başlamaları büyük bir tehlikeydi onun için. Yeni özgür Sovyet yurttaşları yetiştirmek yerine kendisi gibi tutucu insanlar yetiştirecek aile birliğini pekiştirmeye girişti. Aile kurumunu kutsallaştırıp kadını ayyaş Rus erkeklerinin insafına bıraktı. Tam bir diktatördü artık. Yirminci yüzyılın en büyük müzik dehası Şostakoviç bile onun izni olmadan hiç bir eserini çaldıramıyordu. Anlarmış gibi Şostakoviç'in müziğinin devrimci olup olmadığına artık Stalin karar veriyordu.

MÜBAŞİR : Ve sen, özene bezene kurduğun düzeni kendi ellerinle yıktın.

LUNAÇARSKİ : (ÖFKELENİR) Yıkmadım. Sonuna kadar...

1. YARGIÇ: Tamam, tamam. Yıkılmasına göz yumdun diyelim.

LUNAÇARSKİ: Sovyet sineması, tiyatrosu benim dönemimde serpildi. Meyerhold'u, Ayzenştayn'ı ben öne çıkardım. Bugün bile onların izleri halâ devam ediyorsa bu, benim çabalarım sayesinde.

1. YARGIÇ: Konuyu saptırmayalım. Bunları biz de biliyoruz. Buradaki yargılanan kadınların eşitliği, özgürlüğü konusunda eline böyle büyük bir fırsat geçmişken korkup pisarak, senin deyimle cahil bir Gürcü köylüsüne boyun eğmen hakkındadır.

LUNAÇARSKİ : Elimden geldiğince...

MÜBAŞİR : Mazeret, mazeret... Senin gibi küçük burjuvalar gücü görünce sinerler zaten hemen.

LUNAÇARSKİ : Küçük burjuva nitelemesini tümüyle reddediyorum. Sovyet devrimi için elimden ne geliyorsa yaptım ben.

1. YARGIÇ: Ta ki Stalin seni hizaya sokuncaya kadar.

LUNAÇARSKİ : Yosif Visaryonoviç beni Sibirya'ya sürüp bir gulagta açlıktan öldürseydi daha mı iyi olacaktı? Galile engizisyonla inatlaşıp işkence altında ölse mi daha iyiydi? Ben o koşullar altında yine de doğru olanı yapmaya çalıştım.

1. YARGIÇ: Kendi gücünün farkında değildin. Neden birçokları gibi öldürtmedi seni Stalin? Köylü kurnazıydı, seni kullanabileceğinin farkındaydı. İspanya'ya büyükelçi olarak göndermedi mi seni?

3. YARGIÇ: Bir dakika, bir dakika... Galile'yle mi karşılaştırıyorsun kendini? Galile kendi başına çalışmalarını sürdürebilirdi, ve de öyle yaptı. Oysa sen başladığın devrimi sürdürme

cesaretini gösterebilseydin bütün bir kuşağı değiştirebilecek konumdaydın. Kadınların binyıllardır süren ezilmişliğini değiştirme fırsatını kendi küçük hesapların için...

LUNAÇARSKİ : Stalin döneminde yaşamayanlar için ahkâm kesmek kolay.

1. YARGIÇ: Son görevin...?

LUNAÇARSKİ: İspanya büyükelçisi...

MÜBAŞİR: Yağlı bir kuyruk!

LUNAÇARSKİ: Ben istemedim. Zaten oraya gitmeme fırsat kalmadan...

3. YARGIÇ: Kim verdi sana bu görevi?

LUNAÇARSKİ: Politbüro...

2. YARGIÇ: Stalin değil mi?

LUNAÇARSKİ: Stalin...

MÜBAŞİR: Satıldın!

1. YARGIÇ: Tamam. Yeterince vakit verdik sana. **(ÖTEKİ YARGIÇLARLA FISILDAŞIR)**

2. YARGIÇ: Suçlu!

LUNAÇARSKİ : Erkek düşmanısınız siz!

2. YARGIÇ: Büyük bir tarihî fırsatı heba etmekten...

LUNAÇARSKİ : Şimdi anladım neden **Nadejda Krupskaya'yı da yargılamadığınızı...**

2. YARGIÇ: Kendi ideallerine ihanet ederek...

LUNAÇARSKİ : Beni mahkûm ederseniz, bir kadını da mahkûm etmeniz gerekecekti çünkü...

2. YARGIÇ: Bir diktatörden korkarak hizmetine girmekten...

LUNAÇARSKİ : Amacınız anlaşıldı. Neymiş bakalım uyduruk mahkemenizin bana vereceği ceza? Ölmüşüm ben zaten çoktan.

(YARGIÇLAR FISILDAŞIRLAR)

2. YARGIÇ: Tarih seni kadın düşmanı tüm erkeklerin atıldığı çöplüğe atacak. Cezan bu! Unutulacaksın, lânetleneceksin.

LUNAÇARSKİ : Tarih beni...

1. YARGIÇ: Götürün!

MÜBAŞİR: **(LUNAÇARSKİ'NİN KOLUNA GİRİP DIŞARI ÇIKARIRKEN)** Hadi bakalım, tarihin çöplüğüne...

LUNAÇARSKİ : Sizin de, kadın adaletinizin de, sizler için uğraşanların da...

(MÜBAŞİR, LUNAÇARSKİ'Yİ ÇIKARMIŞTIR. GERİ DÖNER)

LUNAÇARSKİ : **(DIŞARDAN BAĞIRIR)** Kadir kıymet bilmezleeeer....

MÜBAŞİR: **(SEYİRCİYE)** Lunaçarski'ye unutulacaksın demiştik. Haksız mıydık? İçinizden kaç kişi biliyordu bu adamın kim olduğunu. Adını bile... Unutuldu gitti işte.

3. YARGIÇ: Bu entelektüeller neden bu kadar geri zekâlı oluyorlar, bilmiyorum. **(GÜLER)** Basit şeyleri anlamaları olanaksız. Umarım bundan sonraki sanıklar bu kadar uğraştırmazlar bizi.

1. YARGIÇ: Göreceğiz.

3. YARGIÇ: Seyirci merakla bekliyor bir sonraki sanığın kim olacağını...

1. YARGIÇ: (ÖNÜNDEKİ KAĞITLARI KARIŞTIRIR, ÖTEKİ YARGIÇLARLA FISILDAŞIR) Mazdek! Mazdek'i çağırın!

MÜBAŞİR: Dışarda bekliyordu zaten. **(ÇIKAR, MAZDEK'LE BERABER GELİR)**

2. CELSE

MAZDEK'İN YARGILANMASI

(FONDA SANTUR MÜZİĞİ)

MAZDEK: (YARGIÇLARA) Oh oooh, üç güzeller oturmuşlar da beni beklerlermiş. Selamlar canlarım!

MÜBAŞİR: Ciddi olalım lütfen.

MAZDEK: Ben çok ciddiğim gülüm. İlla ki asık suratlı mı olmam gerek az önceki herif gibi?

2. YARGIÇ: Kim?

MAZDEK: Hani vardı ya, o gözlüklü Rus... Hani bir tiranın emrine girip canını kurtaran döneğ...

1. YARGIÇ: Ha, şu Ukraynalı...

MAZDEK: Kenardan seyrediyordum. Utanç vericiydi adamın hali.

2. YARGIÇ: Yargılamak sana düşmez. Bu bizim işimiz.

MAZDEK: Tamam canım, kızma hemen.

3. YARGIÇ: Canım, gülüm demeyi bırak lütfen. Yargıçız biz.

MAZDEK: Biliyorum gü... pardon, yargıç hanım. Benim işim değil yargılamak. İşim insanlara hatırlatmak nelerin önemli olduğunu.

3. YARGIÇ: Nelermiş onlar?

MAZDEK: Ben, biliyorsunuz, öleli 1500 yıl kadar oldu. Sizler ancak yirminci yüzyılda keşfetmişsiniz nelerin önemli olduğunu... hem de bir Rus Yahudisi sayesinde... Ukraynalıymış o da az önceki herif gibi... Biz Persler zamanında yoktu da Ukrayna falan, özür dilerim. Ne

diyordum? Ha, evet, az önceki kasıntı entellektüel gibi... Ukraynalı. Neydi adı, Maslow mu?

1. YARGIÇ: Abraham Maslow, evet, ne olmuş?

MAZDEK: Ne demiş sizin Abraham? Önce temel ihtiyaçlar gelir. Bunların karşılanması gerekir. Yeme, içme, barınma, giyim ve...

MÜBAŞİR: Ve?

MAZDEK: (GÜLER) Ve tabii ki seks.

1. YARGIÇ: (ESNER) Uyku?

MAZDEK: Önce seks, sonra uyku! En tatlısı...

(3. YARGIÇ GÜLER. ÖTEKİ YARGIÇLARIN TERS BAKIŞLARI KARŞISINDA SUSAR)

MÜBAŞİR: Sadede gelelim. (MAZDEK'E) Burada sanık olarak bulunuyorsun Mazdek. Unutma. Ve bize ders vermeye kalkma.

MAZDEK: Tamam, tamam. Neyle suçlanıyorum, bir zahmet onu da deyin.

MÜBAŞİR: Bir önceki sanık bir tiranın emrine girdi demiştin ya...

MAZDEK: Yalan mı?

MÜBAŞİR: Sen de başlattığın o devrimi bir kırala teslim etmedin mi?

MAZDEK: Ha, anladım. Tamam, açıklayayım.

1. YARGIÇ: Sorunumuz başlattığın devrim değil. Aynı Lunaçarski'nin girişimi gibi, buna saygımız büyük.

MAZDEK: Sağol can... yargıç hanım.

1. YARGIÇ: Tarihe ilk gerçek komünist olarak geçtin. Bunu biliyoruz.

MAZDEK: Övünmek gibi olmasın ama... (**DURAKSAR**) Pardon, komünist mi dediniz? O da sizin yeni icadınız. Ben sadece eşitlik diyordum. Sizin o Abraham'ın temel ihtiyaçlar dedikleri var ya, ben bunlardan herkesin eşit olarak payına düşeni alması gerekir demiştim o zamanlar.

2. YARGIÇ: Kadın erkek?

MAZDEK: Elbette! Başımın tacıdır kadınlar.

MÜBAŞİR: Bu sözlerle yargıçları etkileyeceğini sanıyorsan yanılırsın Mazdek! Suçlu bulunursan...

MAZDEK: Ne olacak ki? Ölmüş eşek kurttan korkmaz. Nasıl öldürdüler beni, biliyor musunuz?

(YARGIÇLAR BAŞLARINI ÖNE EĞERLER)

MAZDEK: Evet. Diri diri kireç kuyusuna atıldım. Neyse... (**GÜLER**) Çok eskidendi...

1. YARGIÇ: Rahip değil miydin sen?

MAZDEK: Zerdüşt, evet. Ama...

1. YARGIÇ: Her tek tanrılı din gibi...

MAZDEK: İzin verin lütfen...

1. YARGIÇ: Kadınların ezilmesine dayanan...

MAZDEK: Ama ben...

1. YARGIÇ: Tek bir basit soru Mazdek. O dine karşı çıktın mı? Rahipliği bıraktın mı?

MAZDEK: (**GÜLER**) İki soru oldu ama zarar yok. Dini muktedirlerin hizmetine veren din sömürücülerine karşı çıktım. Halk aç ve

açıktayken bu aslakların kralla, yalakalarıyla, sarayla birlikte emeğin kaymağını yemelerine isyan ettim.

2. YARGIÇ: Ama bunların kökündeki dine karşı gelmedin.

MAZDEK: Pers halkı inançlı bir halktı. Dinlerine karşı gelseydim.... Zerdüş rahibi olmasaydım sözümü dinletemezdim.

2. YARGIÇ: Yâni sen de o sülükler gibi dini kullandın.

MAZDEK: Başka türlü başarılı olamazdım.

1. YARGIÇ: Başarılı oldum diyorsun, öyle mi? Kireç kuyusuna atılman mı başarı?

MAZDEK: İzin verin, halkı harekete geçiren ilkelerimi açıklayayım. Bunlara sanmıyorum ki itiraz edesiniz.

3. YARGIÇ: Biliyoruz ama sen açıkla yine de. Seyircilerimiz bilmeyebilir.

MAZDEK: Teşekkür ederim.

1. YARGIÇ: Buyur.

MAZDEK: Bir: Dünyada hiçbir kimsenin mülkü yoktur. Özel mülkiyet kaldırılmıştır. Mülk tanrınınındır. Herşeyin asıl sahibi odur. **(YARGIÇLARIN TEPKİSİNE BAKAR)** Daha sonra duydum ki Müslümanlar almış benim bu dediğimi. Mülk Allah'ındır demişler.

2. YARGIÇ: Bırak şimdi Müslümanları. Onlara da geleceğiz daha sonra.

3. YARGIÇ: Devam et.

MAZDEK: İki: Her ne varsa ortaktır. Tanrı onları insanoğlu birlikte kullansın diye yaratmıştır. Hiç kimse bir malı, evi, kadını veya erkeği sahiplenemez. **(YARGIÇLARIN TEPKİSİNE BAKAR)**

3. YARGIÇ: Güzel.

1. YARGIÇ: Yine tanrı!

2. YARGIÇ: Ne yazık ki!

3. YARGIÇ: Üçüncüsü?

MAZDEK: (TEBESSÜMLE) Evet. Sanırım sizin için en önemli ilkeye geldik.

3. YARGIÇ: Devam et.

MAZDEK: Daha önce kıyılmış nikâhlar yok hükmündedir. Esas olan evlilik değil, serbest ilişkidir. Karşıdakinin rızası varsa, isteyen istediğiyle birlikte olabilir. Çok eşlilik yasaktır. Kadın erkek eşitliği esastır.

(YARGIÇLAR BİRBİRLERİNE BAKAR, FISILDAŞIRLAR)

1. YARGIÇ: Evet, biliyoruz. Bu ilkelerle halkı arkandan sürükledin. Hattâ peygamber bile ilân ettiler seni.

MÜBAŞİR: Ve sen buna itiraz etmedin. Nerede kaldı eşitlik?

MAZDEK: Neden itiraz edeydim ki? Önemli olan hayalimdeki insan bahçesini oluşturmaktı.

1. YARGIÇ: Sonunda insan bahçesini gördün, değil mi? Üç bin müridin canlı canlı baş aşağı toprağa gömüldüler. Üç bin çift bacak çırpınırken “al sana insan bahçesi” demediler mi?

(MAZDEK BAŞINI EĞER. GÖZYAŞLARINI SİLER)

MÜBAŞİR: Bundan sorumlu olan sen değil misin?

MAZDEK: Ben de hayatımla ödedim bedelini.

MÜBAŞİR: Suçlusun.

MAZDEK: Kırılın bana karşı...

1. YARGIÇ: Gavat?

MAZDEK: Evet, kırıl Gavat. Benim ilkelerimi benimsemişti.

1. YARGIÇ: Halkın gücünü görünce...

MAZDEK: Binlerce câriyeyi özgür bıraktı. Rahiplerin mallarını, altınlarını halka dağıttı. Bulabildiklerini tabii... Soyguncular altınlarını çoktan Bizans'a kaçırmışlardı bile.

2. YARGIÇ: (GIRTLAĞINI TEMİZLER) Kendi karısını sana ikram ettiği söylenir hep. Nedir işin aslı?

MAZDEK: Adı o yüzden kötüye çıktı ya... Gavat... karısını başkalarına peşkeş çeken erkek...

2. YARGIÇ: Öyle olmadı mı?

MAZDEK: Anlatayım. Kırallı karısı...

2. YARGIÇ: Gavat'ın...

MAZDEK: Evet. Neyse, ben böyle sivrilince kadın bana göz koymuş. Ayıptır söylemesi, yakışıklıyım da o zaman. Bana geldi, benimle yatmak istedi. Arzuladığım bir kadın değildi. Kibarca, kırmamaya çalışarak reddettim. Bir süre peşimde dolaştı. İşte o zaman Gavat'ın adı çıktı, karısını Mazdek'e peşkeş çekiyor diye. Oysa, tanrı şahit, dokunmadım kadına. Çok öfkeleni, bağırıp çağırmaya, üstünü başını parçalamaya başladı. Tanrı reddedilen bir kadının öfkesinden korusun her erkeği.

3. YARGIÇ: Reddedilmek her insan için zordur. Kadın, erkek fark etmez.

MAZDEK: (GÜLER) Biz erkekler biraz daha alışığız galiba reddedilmeye... Neyse... Bu gitmiş kıralla...

3. YARGIÇ: Gavat'a...

MAZDEK: Evet. Gavat'a bu senin desteklediğin adam peşimi bırakmıyor demiş. Mazdek kendi koyduğu ilkelere karşı çıkıyor, benim rızam olmadan benimle birlikte olmak istiyor demiş.

MÜBAŞİR: Nerden biliyorsun? Kadına iftira atmadığına nasıl inanalım?

MAZDEK: Gavat kendi söyledi. Karısı da yanındaydı. Yalanlamadı. Ben ne kadar itiraz ettiysem de...

1. YARGIÇ: Yâni senin kadınları özgürleştirme girişimini bir kadın sabote etti diyorsun, öyle mi?

MAZDEK: Ne yazık ki... Ama yalnız o olsa halk üstesinden gelirdi. Ama sarayın içindeki, çevresindeki rahipler... Avantalarının elden gittiğini, gideceğini gören rahipler...

2. YARGIÇ: Kıral mutlak hâkim değil miydi? Rahipler...

MAZDEK: Öyle ama ülkenin yönetimi için rahiplere muhtaçtı Gavât. İş tüm ayrıcalıklarını, mallarını, mülklerini, câriyelerini kaybetmeye gelince...

1. YARGIÇ: Kaybettiler mi gerçekten?

MAZDEK: Ben de rahiptim. Ne mal olduklarını biliyordum onların. Sadece göstermelik olarak bir takım şeylerden vaz geçtiklerini... vaz geçmiş gibi göründüklerini biliyordum. Halka bu sömürgeçlerin gizli saklı servetlerini açıkladım. Bizans kasalarındaki altınlarını... Halk rahiplerin üstüne yürüyünce...

1. YARGIÇ: Gavât kendi tahtını da kaybedeceğim diye korktu, öyle mi?

MAZDEK: Ben Gavât'ın samimi olduğuna inanmıştım... Ulak saldım, seninle bir davam yok dedim.

1. YARGIÇ: İnanmadı mı?

MAZDEK: İnanmış göründü. Ama bir yandan karısının fitnesi, bir yandan rahiplerin...

1. YARGIÇ: Ne diyordu rahipler?

MAZDEK: Bu Mazdek kendini peygamber ilân ediyor, ulu Zerdüşt'e ortak koşuyor kendini diye...

1. YARGIÇ: E, sen de seni peygamber ilân edenleri yalanlamayınca...

MÜBAŞİR: Kendi sonunu hazırladın. O senin bileceğin şey ama ardından gelen binlerce insanın ölümüne neden oldun.

MAZDEK: Özgür iradeleriyle peşimden geldiler. Kimseyi zorlamadım ben. Açtılar, açıktaydılar. Söylemlerim umut verdi onlara.

MÜBAŞİR: Ve o umudun bedelini canlarıyla ödediler.

MAZDEK: (BAŞINI EĞER. GÖZYAŞLARINI SİLER) Ben... ben...

1. YARGIÇ: Sonra ne oldu? Anlat Gavat'ın saf değiştirmesini...

MAZDEK: Hakkını yemeyeyim. Haber gönderdi bana... Gidin, kaçın dedi... Hindistan'a gidin dedi. Senin karıma göz koyduğuna inanmıyorum ama halkın arasında adım çıktı, karısını peşkeş çeken kıral diye... Gavat sözcüğü artık hakaret olarak kullanılır oldu. Mecburum... Rahipler bana "karısını Mazdek'e peşkeş çeken kıral" diye adın çıktı, saygınlığın kalmadı, böyle yönetmezsin ülkeni dediler. Rahiplerin desteği olmazsa ülkeyi yönetemem dedi. Devlet çöker dedi.

3. YARGIÇ: Sen de devletsiz bir düzen hayal bile edemiyordun.

MAZDEK: Daha âdil bir devlet istiyordum.

2. YARGIÇ: Neden?

MAZDEK: Anlamadım.

1. YARGIÇ: Neden devlet?

MAZDEK: Hırsızı, uğursuzu kim yakalayacak, cezasını verecekti? Düşmanlara karşı kim savunacaktı ülkeyi?

1. YARGIÇ: Devlet olmadan bunlar olmaz diyordun yâni?

MAZDEK: Nasıl...

3. YARGIÇ: Anlaşıldı.

1. YARGIÇ: Devam et lütfen.

MAZDEK: Nerde kalmıştım?

3. YARGIÇ: Yüzüne gülüp tatlı sözler söyleyerek Gavat'ın seni nasıl kandırdığında kalmıştın.

MAZDEK: Kandırmak değil...

1. YARGIÇ: Neyse, devam et.

MAZDEK: Çaresizdi. Bana inanmıştı ama çaresizdi. Gönlüm hâlâ seninle dedi. Kaç dedi. Hepiniz kaçın, canınızı kurtarın dedi. Kaçamazdım. Onca insanı yüz üstü bırakamazdım. Halk ta özgürlüğü tatmışken kaçmayı düşünemezdi zaten. Mutlak özgürlüğe o denli yaklaşmışken...

1. YARGIÇ: Arkanda o kadar insan varken neden yıkmadın sarayı, kiralın, rahiplerin saltanatını?

MAZDEK: O kadim Pers kiralılığı hep böyle yönetilmişti... Hep kiral vardı. Kiralsız bir düzen düşünülemezdi. Halk Gavat'ı devirse bir başka kiralı başa geçirecekti. En azından Gavat benim fikirlerimi benimsemiş, bana destek olmuştu.

3. YARGIÇ: Sen kendin kiral olabilirdin. Arkanda onca halkın desteği varken...

MAZDEK: (GÜLER) Her kiral gibi olurdum sonunda... Kendi ilkelerime ihanet ederdim. Yozlaşırdım ben de. Benim istediğim çiçek dolu bir insan bahçesiydi. Kadının da erkeğin de özgür olduğu, eşit olduğu, herşeyin eşitçe paylaşıldığı...

3. YARGIÇ: Anlıyorum. Saygıdeğer bir yaklaşım.

MÜBAŞİR: Önemli olan yaklaşım değil, sayın yargıç. Sonuca bakalım. Bu... Mazdek bir yöneticiye, bir muktedir, bir kiralı güvenerek hem kendini, hem de binlerce insanı, umut dolu binlerce insanı ateşe attı. Suçludur.

MAZDEK: Halk kiralsız, çobansız bir düzen düşünemiyorduydu ben ne yapabilirdim?

MÜBAŞİR: Güçlüydün. Kıralsız, rahipsiz bir düzeni anlatabilirdin insanlara.

1. YARGIÇ: En azından deneyebilirdin bunu.

MAZDEK: Halkı iyi tanıyordum.

2. YARGIÇ: Güçlüydün, değişime önderlik edebilirdin.

MAZDEK: Gücüm biraz da rahip olmamdan kaynaklanıyordu. Kırılın da beni desteklemesi gücüme güç katıyordu. Halkın üç adım ilerisinde olamazdım. Yüz üstü bırakırlardı beni. İnsan bahçemi kurup yeşertemezdim.

3. YARGIÇ: Sonuç?

MÜBAŞİR: Hüsrân... ve ölüm.

(MAZDEK BAŞINI ÖNE EĞER)

1. YARGIÇ: Onca güvendiğin kırıl Gavat ordusunu saldı üzerinize. Siz barış, eşitlik derken karşınızda silâhları buldunuz.

MAZDEK: “Vurun zındıklara” diye bağıryorlardı. Silâhsızdık. Taşlar, sopalar yetmiyordu. Askerlere derdimizi anlatmaya ne fırsat, ne de vakit vardı. Gavat’ın elleriyle yüzünü kapattığını, hıçkırığa hıçkırığa ağladığını gördüm.

3. YARGIÇ: Timsah gözyaşları!

2. YARGIÇ: Yanlış ata oynamışsın Mazdek!

MAZDEK: Tek at oydu.

2. YARGIÇ: Halk?

MAZDEK: (BAŞINI ÖNE EĞER) Çoban arıyordu. İsa peygamber “siz benim kuzularımsınız, ben de sizin çobanınızım” diye çıkmamış mıydı ortaya?

1. YARGIÇ: Halk koyun oldukça...

2. YARGIÇ: Muktedirlerden medet umdukça...

MAZDEK: Ne yazık ki!

MÜBAŞİR: Suçunu kabul ediyorsun demek?

MAZDEK: Boyun eğmedim. Kaçmadım. Canımın derdine düşmedim. Belki biraz erkendi insanlık tarihinde yapmaya çalıştıklarım. Bunu kabul ediyorum.

MÜBAŞİR: Bundan sonra senin yolundan yürümek isteyenlere bıraktığın miras ne?

MAZDEK: Umut. Bir insan bahçesi... Kadınla erkeğin eşit olduğu... Sömürünün olmadığı...

MÜBAŞİR: Hayır Mazdek. Ne yazık ki o değil.

MAZDEK: Başka bir şey savunmadım hiçbir zaman.

MÜBAŞİR: Bıraktığın miras...

(MAZDEK SORGULAYARAK BAKAR)

MÜBAŞİR: Bıraktığın miras yenilginin kaçınılmaz olduğu... Muktedirler karşısında halkın ezilmeye, sömürülmeye mahkûm olduğu. Boyun eğmezlerse senin ve arkandan gelenlerin başına gelenlerin onların da başına geleceği. Korku, sinme, itaat, biat!

MAZDEK: Hayır, umut! Başka bir dünyanın olabileceği umudu.

1. YARGIÇ: İsa peygamberden bahsettin. Senden daha akıllı davrandığını kabul ediyor musun?

MAZDEK: Nasıl yâni?

1. YARGIÇ: Halkın çoban aradığının ayırdındaydı ve kendisini bu çoban olarak sundu. Devenin iğne deliğinden geçmesi, zenginin cennete girmesinden daha kolaydır dedi.

MAZDEK: Duyduğum kadarıyla kendisine büyük saygım var. Yanlış anlamayın ama bunu diyen İsa peygamberin yolundan gittiğini söyleyenlere bakın bir. Kendini o çobanın vekili, sözcüsü tayin edenlere... Onların şatafatına, zenginliğine. Halkı sürü yerine koyarak sömürüye destek olanlara, ortak olanlara... İsa peygamberin de pek başarılı olduğunu söyleyemezsiniz sanırım.

2. YARGIÇ: Neyse, konumuz İsa peygamber değil. Duruşmayı kapatacağım. Son bir söyleyeceğin şey var mı?

MAZDEK: Var. Tarih şunu bilsin ki doğru bildiğimden şaşmadım. Benden önceki Rus... Ukraynalı gibi satmadım ideallerimi. Halka umut verdim. Başka bir dünyanın olabileceğini... Hayır, olabileceğini değil, olması gerektiğini gösterdim benden sonra gelenlere...

1. YARGIÇ: Tamam.

(YARGIÇLAR ARALARINDA FISILDAŞIRLAR)

2. YARGIÇ: (GIRTLAĞINI TEMİZLER) Suçlu buldun Mazdek. Savundukların yüzünden değil, ideallerin yüzünden değil, yenilerek yenilginin kaçınılmaz olduğu fikriyle halkları zehirlediğin için...

MAZDEK: Hayır, ben...

1. YARGIÇ: Tarihi muzafferler yazar Mazdek. Bunu bildiğini sanıyordum. Senden birkaç yüz yıl sonra yaşayan Nizam ül Mülk ne yazmış senin için, biliyor musun?

MAZDEK: Kimmiş o?

1. YARGIÇ: O devrin en güçlü adamı. Melikşah'ın veziri...

MAZDEK. Kim bilir neler zırvalamıştır.

1. YARGIÇ: Okuyayım istersen. **(GÖZLÜKLERİNİ DÜZELTİR)** Siyasetname diye bir kitap yazmış. Bak o kitapta neler diyor. Sen güya şöyle demişsin: "Karılarınız da sizin mallarınızdır. Onların da mallarınız

gibi herkese mübah olması, kim hangi kadını dilerse kimsenin engel olmaması, bir diğerine helâl sayılması gerekir. Bizim dinimizde kıskançlık ve acıma yoktur. Kimse lezzetlerden, zevklerden ve mallardan yoksun kalmamalı. İstek ve arzunun kapıları herkese açılmalı.”

MAZDEK: Akıllı adammış. Bir sürü iftiranın arasına doğruları da serpiştirince ayırt etmek zor olur. Hiçbir zaman kadını mal olarak görmedim ben! Külliye iftira! Ama istek ve arzu için dedikleri doğru.

1. YARGIÇ: Ardından kendi yorumunu da eklemiş Nizam ül Mülk. Şöyle diyor: “Malın ve kadının mübah yapılması neticesinde bu durum Mazdek dininin fazlaşmasına sebep oldu. Mazdek dininin kaidesince, bir adamın evine yirmi kişi misafir olsa ekmeğini, yemeğini, şarabını, çalgısını hazırlar, yiyip, içerler ve kalkıp teker teker karısına sahip olurlar, onlarca bu ayıp sayılmazdı.”

MAZDEK: (MÜTHİŞ ÖFKELENMİŞTİR) Aşağılık herif! Yok öyle bir şey! Dememiş miydik karşılıklı rıza şart diye! Üstelik Mazdek dini diye bir şey icat etmedim ki ben!

2. YARGIÇ: Tamam, tamam, biliyoruz. Zaten bunlardan mahkûm etmedik seni.

MAZDEK: Ölmemiş olsaydım...

3. YARGIÇ: Geçti artık. Nizam ül Mülk’ü dert edinme. Bir sonraki sanığı dinleyince...

MAZDEK: Ölmedim ben...

1. YARGIÇ: Tamam, tamam.

3. YARGIÇ: Su verin.

(MÜBAŞİR MAZDEK’E SU VERİR. MAZDEK İÇER, BİRAZ RAHATLAMIŞTIR.)

MAZDEK: (3.YARGICA) Sağol tatlım.

(3. YARGIÇ MAZDEK'E GÜLÜMSER):

2. YARGIÇ: Tarihin çöplüğüne... Götürün!

(MAZDEK OMUZ SİLKER. MÜBAŞİR MAZDEK'İN KOLUNA GİREREK DIŞARI ÇIKARMAYA ÇALIŞIR)

MAZDEK: Hakkınızı helâl edin güzeller!

(YARGIÇLAR GÜLÜŞÜRLER. 3.YARGIÇ SAÇLARINI DÜZELTİR. MAZDEK BUNU GÖRÜR.)

MAZDEK: Mahkeme bitsin, görüşelim güzelim, olur mu?

(MÜBAŞİR MAZDEK'İ ÇIKARTIR)

3. CELSE

HASAN SABBAAH'IN YARGILANMASI

MÜBAŞİR: (SEYİRCİYE) Evet. Rusya'dan eski Perslere uzandık, Lunaçarski'den Zerdüşt rahip Mazdek'e... Oyunumuza ara vermeden önce bir üçüncü kişiyi daha...

1. YARGIÇ: (MÜBAŞİRE) Getir lütfen.

(MÜBAŞİR ÇIKAR)

HASAN SABBAAH: (GİRİŞTEKİ MÜBAŞİR'İ SERTÇE BİR KENARA İTEREK İÇERİ DALAR. BELİNDE HANÇERİ VARDIR) Ne oluyor burda?

1. YARGIÇ: Biz de seni çağıracaktık şimdi. Buyur Hasan Sabbah.

HASAN SABBAAH: *Hasan* bin Ali bin Muhammed bin Cafer bin Hüseyin bin *Sabbah* el-Hamari! Hiç mi saygı yok sizde?

1. YARGIÇ: Hangi bin oğlu bin olduğun bizi ilgilendirmez.

HASAN SABBAAH: Kim oluyorsunuz da...

2. YARGIÇ: Sâkin ol Hasan Sabbah, sâkin ol.

HASAN SABBAAH: Başımıza ne geldiyse zaten hep bu sâkin olanlardan, sâkin ol diyenlerden, sizin gibilerden geldi. Koyunlar gibi güdülmek isteyenlerden, sizin gibi koyunlardan.

1. YARGIÇ: Ağır ol Hasan Sabbah! Ağzından çıkanı kulağın duysun.

HASAN SABBAAH: Ölmüş eşek kurttan korkmaz. Ben ki, koca Selçuk imparatorluğuna baş eğmemiş, muktedirlerin korkulu rüyası Hasan Sabbah, sizden mi korkacağım? Elinizden geleni ardınıza koymayın. **(SOLUK SOLUĞA KALMIŞTIR)**

2. YARGIÇ: Su verin sanığa.

(MÜBAŞİR SURAHİDEN SU KOYARKEN)

HASAN SABBAAH: (HIRLAR) Sanık ha, sanık! Haddinizi bilin. Densizler! Kalkmış, üç tane kadın bana sanık diyecek, hüküm verecek ha!

1. YARGIÇ: Hangisi seni rahatsız eden? Sanık olmak mı, kadınlar tarafından yargılanmak mı?

(HASAN SABBAAH MÜBAŞİRİN VERDİĞİ SUYU İÇEREK ZAMAN KAZANIR)

HASAN SABBAAH: Melikşah denen...

3. YARGIÇ: Sohbet diyelim. Tarihe yön veren önemli bir kişi olduğuna inanıyoruz Hasan Sabbah. Onun için seninle şöyle ağız tadıyla bir sohbet edelim dedik.,

(DİĞER YARGIÇLAR EĞİLİP 3. YARGICA BİR ŞEYLER FISILDARLAR)

HASAN SABBAAH: (3. YARGICIN SÖYLEDİKLERİ HOŞUNA GİTMİŞTİR. BİRAZ YUMUŞAR): Ne biliyorsunuz ki benim hakkımda?

3. YARGIÇ: Hep anlatılanlar işte... Bir çoğu uydurma, biliyoruz. Olayların aslını senden öğrenmek için çağırdık seni buraya.

HASAN SABBAAH: İnanmadım ya, öyle olsun diyelim. Hiç değilse bizi seyreden şu seyirciler öğrenir olayların aslını. Hepsi yalan değil mi zaten? Oyuncu değil miyiz hepimiz? Öyle dememiş mi sizin Şekspir? Gerçek dediğiniz ne? Sadece bildiğimi bilesiniz istedim yalan söylediğinizi...

3. YARGIÇ: Neden yalan söyleyelim ki?

HASAN SABBAAH: Kadın denen mahlûk yalancıdır. Sizin...

2. YARGIÇ: (BİRDEN ÇOK ÖFKELENİR) Hop, hop, hooop! Acele karar vermeye zorlama bizi.

HASAN SABBAH: Karar verseniz ne olacak? Tarih zaten benim hakkımda yalanlarla dolu.

3. YARGIÇ: Neden yalancıymış peki kadınlar?

1. YARGIÇ: Fıtrat falan deme bize sakın.

HASAN SABBAH: Beni yobaz mollalarla karıştırma, kadın! Karşında koca Selçuklu İmparatorluğunu dize getiren *Hasan* bin Ali bin Muhammed bin Cafer bin...

1. YARGIÇ: Sülâleden başlatma şimdi!

HASAN SABBAH: Ölmüş olmasaydım benimle böyle konuşan dilini...

1. YARGIÇ: Ne yapardın ha? Senin gibi erkekler yüzünden hep zaten...

HASAN SABBAH: Beni konuşturmak için sohbet dediniz. Yalan söylediniz.

2. YARGIÇ: Evet, yargılayacağız. Kaçarın kurtulurun yok Hasan Sabbah.

HASAN SABBAH: Ha, şöyle imana gel. Ben ki 34 yıl Alamut kalesinden çıkmadım. Ne yaptım sanıyorsun bunca yıl, kadın? Okudum. Bütün Müslüman âlimlerini, Zerdüştlere, İsevîleri, Musevîleri okudum. Sahtekârları da okudum. Bu derme çatma mahkemenizde yargılayabilirsiniz ama sıkıyorsa vicdanınızda yargılayın beni.

2. YARGIÇ: Biz hep vicdanımızla...

HASAN SABBAH: Geç efendim, geeeç! Benden önce önünüze sürüklediklerinizi gördüm. Adamları suçlamak için elinizden geleni ardınıza komadınız.

1. YARGIÇ: Haksız mıydık?

(HASAN SABBAH DURAKSAR, GÖZLERİNİ SEYİRCİYE ÇEVİRİR)

2. YARGIÇ: Evet?

HASAN SABBAH: Beni onlarla bir kefeye koyamazsınız. Yalan dolanla...

1. YARGIÇ: Neden yalancı mahlûklar mışız, onu söyle önce. Kafadaki örümcek ağlarını ser bakalım seyircinin önüne.

HASAN SABBAH: Üstüme çullanmadan önce sorsaydınız anlatırdım zaten.

3. YARGIÇ: Anlat.

HASAN SABBAH: Doğru bildiğinizi yaptığınızda, aklınızdan geçeni söylediğinizde ne gelir başınıza?

(YARGIÇLARA BAKAR, YANIT BEKLER. YARGIÇLAR SUSKUNDUR)

HASAN SABBAH: Doğru söyleyen mi güçlüdür, doğruyu söylemek için güçlü olmak mı gerekir? Alın size bir bilmece.

1. YARGIÇ: Bırak bu kelime oyunlarını.

HASAN SABBAH: Doğru bildiğinizi yaptığınızda, aklınızdan geçeni söylediğinizde ne gelir başınıza diye sordum, kadınlar. Cevabını biliyorsunuz tabii. Balyoz gibi ineriz kafanıza. Erkeğine itaat deriz, yarım akıllı deriz, vururuz kafanıza. Kendiniz korumak için. hattâ hayatta kalabilmek için, hele hele bir de beslemek zorunda olduğunuz, büyüteceğiniz bir çocuğunuz da varsa, erkeğin etrafından dolanır, yalan söylersiniz. Parmağınızda oynatırsınız erkekleri. Güçsüzlüğünüzü yalanlarla telâfi edersiniz. Yalan mı? Bugünlerde kadın cinayetleri deyip duruyorsunuz. Eskiden yok muydu bunlar? Baş kaldıran kadın hep ezilmedi mi?

1. YARGIÇ: Bizi güçsüz bırakan, güçsüzlüğe mahkûm eden...

HASAN SABBAH: Bırak ta bitireyim, kadın.

MÜBAŞİR: Yargıç!

HASAN SABBAH: Karışma sen.

1. YARGIÇ: Tamam, devam et.

HASAN SABBAH: Kız çocuklarınıza da ilk öğrettiğiniz şey nedir? Yalan söylemek. Sevdiğiniz için, başlarına bir şey gelmesin diye kızlarınızın. Ve bu nesilden nesile aktarılır. Sizin sayenizde. Yalan söylemekle kalmaz, güçsüzlüğünüzü kız çocuklarınızla sürdürürsünüz.

2. YARGIÇ: Yavrularımızı korumak...

HASAN SABBAH: Siz yalancıysanız, biz erkekler de süzme aptalız ha, açık söyleyeyim. Kadını güçsüz bırakıp, korunmaya muhtaç diye görüp hayatımızı heder ederiz kadınlar için, onlara ekmek getireceğiz diye.

(YARGIÇLAR DİKKAT KESİLİRLER)

HASAN SABBAH: Muktedirler ne yaparlar peki? Arayıp ta bulamadıkları bir nimettir bu. İnsanlığın yarısı, yâni kadınlar erkeğe muhtaçtırlar, ses çıkarmazlar, erkekler de kadınlarına, çocuklarına bakacağız diye, ekmeğimizden oluruz diye boyun eğler. Kör istemiş bir göz Allah vermiş iki göz. Saltanatlarını sürdürmek için bundan âlâsını mı bulacaklar? Benden tam yedi yüz yıl sonra yaşamış Sivaslı bir Türk ozanı var, bilir misiniz? İbrahim. Dertli mahlasıyla söylemiş söylediklerini.

3. YARGIÇ: Hayır.

HASAN SABBAH: Ne demiş Dertli: "Bir başıma kalsam şeh-i devrâna kul olmam, Vîrân olası hânede evlâd u ıyâl var"

3. YARGIÇ: Türkçesi?

HASAN SABBAH: Bir başıma kalsam dünya hükümdarına bile boyun eğmem ama ne yazık ki, yıkılası evimde karı var, çocuklar var.

Mükemmel bir tezgâh değil mi? Muhtaç kadınlar ve mahkûm erkekler!

3. YARGIÇ: Kendi seçimleri değil mi erkeklerin?

HASAN SABBAH: Evlenmeden önce seksi yasaklarsanız ne bekliyorsunuz?
Ne yapsın kanı kaynayan delikanlı?

3. YARGIÇ: Sen?

HASAN SABBAH: Ben evlenmedim hiç

3. YARGIÇ: O kadarını biliyoruz.

HASAN SABBAH: Bakın, sizin o Hitler dediğiniz itin eniği var ya, bilir misiniz garibanları öldürtmek için kimleri seçmiştir? Evli, çoluk çocuk sahibi olanları. Evet, çoluk çocuğu olan baş kaldıramaz çünkü, emir kulu olur. İt mit ama akıllıymış sizin bu Hitler.

1. YARGIÇ: (GÖZLÜĞÜNÜN ÜZERİNDEN BAKAR) Evliliğe karşısın yâni?

HASAN SABBAH: Alamut kalesi özgür insanların yuvasıydı. Prangalara yer yoktu orada.

2. YARGIÇ: Nasıl özgür insanlarsa... senin sözünden çıkabilir miydi kimse?

HASAN SABBAH: Alçak gönüllülüğün alemi yok. Benim kadar bilgili bir insan, bir âlim dünyaya gelmemişti o güne kadar. Kimseye hiçbir zaman zorla bir şey yaptırmadım.

2. YARGIÇ: Haşhaşla kafaları uyuşturunca...

HASAN SABBAH: (GÜLER) O masallara inanmanıza hiç şaşırmadım. Ben ki, şarap içti diye kendi oğlunu idam ettiren Hasan Sabbah ahalinin beynini uyuşturacaktım, öyle mi? Hem, söyleyin bana, uyuşuk insanlar nasıl çalışıp, üretip ambarları doldururlardı, yıllarca direnebilirdik zalimlere?

1. YARGIÇ: Hangi akli başında insan bile bile, hattâ seve seve ölüme gider kafa uyuşmamışsa?

HASAN SABBAH: (GÜLER) Evet, yavaş yavaş, açlık sefalet içinde ölüp gitmek varken, değil mi?

(YARGIÇLAR BİRBİRLERİNE BAKAR, FISILDAŞIRLAR)

2. YARGIÇ: Konumuz bu değil Hasan Sabbah. Belâgatinle konuyu saptırmayı başardın. Dava konumuza dönüyoruz.

HASAN SABBAH: Hadi, dönün bakalım.

2. YARGIÇ: Kadınların ezilmesini giderecek ne yaptın? Ezelden beri bizleri boyunduruk altına alan düzeni değiştirmek için ne yaptın? Hiç!

HASAN SABBAH: Az önce anlattık ya, kadın. Durun, teker teker, yavaş yavaş anlatayım. Belki o kalın kafalarınıza biraz ışık tutarım.

MÜBAŞİR : Mahkeme heyetine hakaret...

HASAN SABBAH: Doğruyu söylemek hâlâ mı hakaret sayılıyor benden bin yıl sonra? Doğruyu söyleyebilmek, doğru bildiklerimi yapabilmek için güç kazandım ben. Senin gibi üç paralık mahkeme mübaşiri tarafından susturulacak değilim.

MÜBAŞİR: Kendine gel!

(HASAN SABBAH GÜLER, YARGIÇLARA ELİYLE MÜBAŞİRİ İŞARET EDER)

2. YARGIÇ: (MÜBAŞİRE) Bırak, anlatsın.

HASAN SABBAH: Yanlışlardan başlayayım. Yanlışları düzeltmek her zaman doğruları anlatmaktan daha zor gelmiştir bana. Şu haşhaş, haşhaşî masallarını uyduran softalara inanacak kadar saf değilsiniz herhalde. Başınıza ne geldiyse o softalar yüzünden gelmedi mi

zaten? Sadece Müslüman softalar demiyorum ha, yanlış anlamayın. Zerdüştü de, Musevîsi de, İsevîsi de aynı bokun so...

MÜBAŞİR: Kullandığın dile...

HASAN SABBAH: Sus! Boka bok demezeniz nasıl yıkarsınız kıçınızı?

3. YARGIÇ: Devam et.

HASAN SABBAH: Bir masal daha var. Derler ki Nizam ül mülk, Ömer Hayyam ve ben sözleşmişiz güya. Aynı kafadaymışız. Birimiz güç sahibi olursa ötekileri kollayacakmış. Hayyam'ı tanırdım, severdim de. Aşağı yukarı aynı yaşlardaydık. Ama o insanlardan umudu kesmişti. Allahtan da... Ne demiş sizin Ziya Paşa? "*İç bade güzel sev var ise akl-u şuurun; dünya var imiş yâ ki yok olmuş ne umurun*". Aynen öyle işte. Severdim Ömer'i. Umudu kesince de dünya nimetlerinin tadını çıkarmaya verdi kendini. Yazdıklarımla belki sersemelerin aklını başına getiririm dedi. Yollarımız orada ayrıldı.

3. YARGIÇ: Barışçymış Ömer Hayyam.

HASAN SABBAH: Evet. Onun için ilişmediler ona zaten. Muktedirler biliyorlardı silâhlarına, ordularına karşı Hayyam gibi barışçı bir şairin esamisi okunmaz. Güce karşı şiirle karşı konulmaz.

2. YARGIÇ: Tehlikeli sularda yüzüyorsun Hasan Sabbah!

HASAN SABBAH: (GÜLER) Yüzmeyi bilmeyenler tehlikeli sulara girmemeli! Ben iyi yüzdüm, merak etme sen! Hayyam'ın kendisi için seçtiği yaşamı ben herkes için istiyordum.

1. YARGIÇ: Kadın erkek...?

HASAN SABBAH: Bak kadın, sen herşeye kadın gözlükleriyle bakıyorsun, farkındayım. Benim için insan var, kadın erkek fark etmez. Ezen var, ezilen var, bu kadar basit.

3. YARGIÇ: Ama kadınlar...

HASAN SABBAH: Hep daha çok ezildiler, bilmiyor muyum? Ama bir soru soracağım sana. Erkeklerle uğraşmanız kimin ekmeğine yağ sürüyor? Aynı milletler gibi. O milleti şu millete düşman etmek kimin işine yarıyor ha? Siz erkeklerle didişirken, o millet öteki milletle savaşırken kim göbeğini hoplata hoplata gülüyor ha? Ya da o din, şu tarikat... ben mümin, o zındık...

1. YARGIÇ: Müslüman değil miydin sen?

HASAN SABBAH: Hem de dik âlâsı! Herşeyi okuyup aklımın süzgecinden geçirene kadar.

1. YARGIÇ: Ve müritlerinle...

HASAN SABBAH: Halkımla.

1. YARGIÇ: Anlamadım.

HASAN SABBAH: Mürit yakıştırmasını yapan muktedirler gibi lâf etme bana. Beni anlayan halkımdı onlar.

2. YARGIÇ: Onlara kendini mümin bir Müslüman olarak tanıtmadın mı?

HASAN SABBAH: Kafalarında bir cennet vardı. Ben o cenneti bu dünyada kuralım dedim.

2. YARGIÇ: Evet. Fedailerine cenneti tattırmışsın, öyle diyorlar. Haşhaşla uyuşturup gizli cennet bahçende güzel kızlarla kandırmışsın.

HASAN SABBAH: Siz de buna inandınız! Marco Polo nâm seyyah anlatmış benim düzenimi... Ben öldükten 150 yıl sonra gelmiş benim oralara... Moğol güruhu Alamut'u yakıp yıktıktan sonra. Muktedirlerin halk arasında yaydığı yalanları dinlemiş, "bakın ha, bu Müslümanlar nasıl vahşi, nasıl katil" diye anlatmış döndüğünde, sanki Hıristiyanlar daha matah bir bokmuş gibi...

3. YARGIÇ: Haçlı seferleri...

HASAN SABBAH: Nelere inandırmış insanları. Asasiyyûn'u almış Haşhaşiyûn yapmış. Haşhaş masalı da böylece çıkmış ortaya. Batıda da olmuş bu "assassin", yâni suikastçi!

3. YARGIÇ: Nedir "Asassiyûn"?

HASAN SABBAH: Esas kelimesinden türeme. İşin esasına, aslına bağlı olanlar demek.

3. YARGIÇ: Senin zamanında öyle mi derlerdi?

HASAN SABBAH: Dervişler "işte, Müslümanlığın aslı, esası budur" derlerdi. Hoşuma da gitmedi değil. Bunun Müslümanlıkla ilgisi yok deyip uzaklaştıramazdım onları.

1. YARGIÇ: Müslümanlıkla aldattın insanları.

HASAN SABBAH: Aldatmadım. Onlara göre Müslümanlığın aslı, esası benim yaptıklarımsa, neden itiraz edeyim ki? Gerçek Müslüman, "esas Müslüman Hasan Sabbah'sa bu muktedirler zındıktır o zaman" demeleri işime geldi elbette.

2. YARGIÇ: Anlaşıldı.

3. YARGIÇ: Assassin, yâni suikastçi kelimesi de uymuş tabii senin yaptıklarına...

HASAN SABBAH: O tamam da, Haşhaşî denmesi çok zoruma gidiyor. Hele ne dediğini bilmeyen cahiller beğenmediklerine Haşhaşî yaftasını yapıştırdınca iyice tepem atıyor. Ulan pezevenkler...

MÜBAŞİR: Ağzını topla Hasan Sabbah!

HASAN SABBAH: (YARGIÇLARA) Susturun şunu!

1. YARGIÇ: (MÜBAŞİRE SUSMASI İÇİN İŞARET EDER. HASAN SABBAH'A)

Tamam ama sen de lâflarına dikkat et!

HASAN SABBAH: Neyse... Ne diyordum? Ha, sorarım size, siz hiç haşhaş çekmiş adam gördünüz mü? Miskinler tekkesi vardı benim zamanımda. Haşhaşı çekip yan gelip yatarlardı. Yer yerinden oynasa kimildamazlardı bunlar. Ben şimdi böyle uyuşuk adamlara hançer verip “git falancayı öldür” diyeceğim ha? Buna da inanan koyunlar da var. Bize haşhaşî diyenler... Ölmemiş olsam fedailerimi salardım üstlerine.

2. YARGIÇ: Anlaşıldı... neyse, konumuz bu değil. Sadede gelelim. Alamut kalesinde suikastçi yetiştirip onları adam öldürmeye yolladığını kabul ediyorsun...

HASAN SABBAH: Onlara adam dersiniz...

(2.YARGIÇ SORARAK HASAN SABBAH'A BAKAR)

HASAN SABBAH: Evet. Halkı sömürenleri, halkın emeğinden çalıp zevk ü sefa sürenleri, asalakları, sülükleri...

1. YARGIÇ: Adamlarının 50'den fazla suikast yaptığı söylenir.

HASAN SABBAH: Saymadım ama vardır bir o kadar. Nizam-ül Mülk'ün öldürülmesi hele...

1. YARGIÇ: Onunla eski bir dostluğunuz olduğu söylenir hep.

HASAN SABBAH: Bir yalan daha... Benden otuz yaş büyüktü adam. Hiç yüz yüze gelmedik bile.

1. YARGIÇ: Büyük devlet adamı diye geçti tarihe.

HASAN SABBAH: Tarihi yazanlar kim? Evet, büyük devlet adamıydı. Sömürgenleri koruyan, onlara yasal kılıf hazırlayan devlet adamı... Güçlüyü koruyan, güçlünün devleti...

2. YARGIÇ: Hepsi erkek miydi öldürttüklerin?

HASAN SABBAH: Güç kadınlarda değildi ki, neden ilişeyim onlara?

1. YARGIÇ: Bunları öldürterek ne geçti eline?

HASAN SABBAH: Alamut gibi kaleler pıtrak gibi yeşerdi her yerde. Kadın erkek, emekleriyle yaşayan insanların yaşadığı, muktedirlerin ilişemediği cennet bahçeleri... Ben öldükten sonra da devam etti bir yüz, yüzelli yıl.

3. YARGIÇ: Yıkmaya çalışmadılar mı?

HASAN SABBAH: Bu büyükbaşları öldürmektense korkutmak evlâdır. Baktılar ki en mahrem yerlerine girip hançerliyoruz bunları, can korkusuna düştüler.

1. YARGIÇ: Sorumu tekrarlıyorum. Bunları öldürterek... ya da korkutarak ne geçti eline? Öldürdüklerinin yerine bir başka sömürge geçmedi mi?

HASAN SABBAH: Adaletli davranmaya çalıştılar korkudan.

2. YARGIÇ: Yâni, sömürüyü yok etmek yerine sömürgecilerin daha adaletli davranmasını sağladım diyorsun. Bizim devrimizde sosyal demokrat diyorlar böylelerine.

HASAN SABBAH: (DURAKSAR) Orduları, silâhları vardı. Biz bir avuç insandık.

2. YARGIÇ: Ve kadınlar, her zamanki gibi sömürülen erkeklerin sömürdükleri olmaya devam ettiler.

HASAN SABBAH: Bizde değil. Kalelerin çevresinde ektik, biçtik, kadınlı erkekli. Kızım, kendi kızım sabahtan akşama tarlada çalıştı, erkeklerle birlikte.

2. YARGIÇ: Ama dışınızdaki sömürü düzeni devam etti alabildiğine...

HASAN SABBAH: Müslümanlık...

1. YARGIÇ: Ona da geleceğiz daha sonra... Mazeret üretme.

HASAN SABBAH: Bizim düzenimizi görenler, anlayanlar çoğaldı, bize katıldı.

1. YARGIÇ: Ta ki ordular, silâhlar kalelerinizi yerle bir edene kadar.

(HASAN SABBAH BAŞINI EĞER)

1. YARGIÇ: Moğollar...

HASAN SABBAH: Moğollar, Türkler, Araplar, ne fark eder?

2. YARGIÇ: Hıristiyanlar?

HASAN SABBAH: Frenkler de az uğraşmadı bizimle.

1. YARGIÇ: Sonunda başarısız olduğunu kabul ediyorsun.

HASAN SABBAH: Başarı dediğiniz nedir ki? Bakın, bunca yüzyıl sonra hâlâ beni konuşuyorsunuz. Muktedirler hâlâ korkuyorlar benim...

3. YARGIÇ: Terörist diye anılıyorsun hep.

HASAN SABBAH: Çocukları açlıktan kıvrandıran, milyonları sefalete mahkûm eden, ganimeti paylaşmak için orduları birbirlerine kırdırıp yüzbinleri öldüren asalaklar terörist değil de ben, 50 küsur asalağı öldürten Hasan Sabbah teröristim ha?

2. YARGIÇ: (GIRTLAĞINI TEMİZLER) Yasal olarak...

HASAN SABBAH: Hangi yasalar? Sömürüyü meşrulaştıran yasalar mı? Nizam-ül Mülk'ünki gibi yasalar...

2. YARGIÇ: Demokrasi var artık. En azından bazı yerlerdeçç

HASAN SABBAH: Demokrasi! (**GÜLER**) Okudum onu da, merak etmeyin. Atina'da değil mi? Kimler oy veriyormuş o göklere çıkardığınız Atina'da? Kadınlar mı? Köleler mi?

2. YARGIÇ: Artık öyle değil ama. Kölelik, câriyelik yok, kadınlar da oy kullanıyor, istediklerini seçiyor.

HASAN SABBAH: (**GÜLER**) Evet. Kırk katır mı, kırk satır mı? Seç seç al!

3. YARGIÇ: Sosyal adalet...

HASAN SABBAH: Halk isyan etmesin diye dağıtılan kırıntılardan bahsediyorsunuz herhalde... Geç efendim, geç! Sizi de bu masallara inandırdılar ha! Ayıp olmasa size de yarım akıllı diyeceğim de, dilim varmıyor.

3. YARGIÇ: Kadınlar mı yarım akıllı?

HASAN SABBAH: Tövbe! Erkekler yarım akıllı. Biz erkekler... (**TEPKİLERİNİ ÖLÇMEK İÇİN YARGIÇLARA BAKAR**) Kadınlar... kadınlar çeyrek akıllı. Ne diyordunuz ona, Stockholm sendromu mu?

3. YARGIÇ: Ne alâkası var?

HASAN SABBAH: Erkekler kendilerini boğaz tokluğuna çalıştıranları yüceltip biat ederler, savunurlar üstelik, öyle değil mi? Onlar adına savaşır, ölürler, öldürürler. Yarım akıllı değil de nedir ki bunlar?

3. YARGIÇ: Kadınlar?

HASAN SABBAH: Erkeklerin yaptıklarını yapmakla kalmazlar, üstüne bir de kendilerini iliklerine kadar sömüren erkeklere biat ederler. Çeyrek akıllı demeyeyim de ne diyeyim?

1. YARGIÇ: Kadın özgürlüğü hareketini duymadın mı? Yirminci yüzyılda...

HASAN SABBAH: Sazan gibi atladınız hemen üstüne, değil mi? Erkek egemen toplum falan... Düzene, sömürüye karşı çıkmak yerine erkeklerle mücadele... Oh, ne âlâ!

1. YARGIÇ: Tarihsel gelişim sürecinde...

HASAN SABBAH: Geç efendim, geç! Şimdi daha mı özgür kadınlar, daha mı mutlu?

2. YARGIÇ: Anlaşıldı. Kadınlara çeyrek akıllı diyen birisiyle daha fazla vakit harcamanın âlemi yok.

(YARGIÇLAR KAFA KAFAYA VERİP FISILDAŞIRLAR)

2. YARGIÇ: (GIRTLAĞINI TEMİZLER) Suçlu buldun Hasan Sabbah! Terörizmle hiçbir şeyi değiştiremeyeceğini tarih bize gösterdi. Kullandığın yöntemler sonuçta bir işe yaramadığı gibi ilerideki benzer hareketlerin de terörizm olarak lânetlenmesine yol açtı. Kadınlara da hiçbir kazanım sağlamadı.

1. YARGIÇ: Atın tarihin çöplüğüne!

(MÜBAŞİR HASAN SABBAH'IN KOLUNA GİRİP GÖTÜRMEYE KALKAR. HASAN SABBAH SİLKİNEREK KURTULUR)

HASAN SABBAH: İlişme bana. Kendim giderim. Son bir söz kadınlar: "aklınızı başınıza devşirin!"

(HASAN SABBAH DİMDİK ÇIKAR)

3. YARGIÇ: Bu adam çok yordu bizi. Sanırım seyircilerimiz de biraz soluklanmak ister. Oyunumuzu yarıldık. Biraz ara verelim. Fuayedeyi gördüklerinizi, işittiklerinizi konuşur, tartışsınız umarım. Amacımız bundan başka bir şey değil zaten. Yoksa tarihin derinliklerinden bu adamları neden çekip çıkaralım, karşınıza getirelim? Neyse, biz de gidip biraz dinlenelim. **(KALKAR. DİĞER YARGIÇLAR DA KALKARLAR, SEYİRCİYE SELAM VERİRLER)**

MÜBAŞİR: Yirmi dakika ara! **(YARGIÇLAR ÇIKARLAR)** Ha, şimdiden söyleyeyim. İkinci perdede daha da ilginç sanıklarımız olacak. Umarım şu ana kadarkiler fazla sıkmamıştır sizi. Şeyh Bedreddin’le başlayacağız ikinci perdeye. Efsaneleşmiş bir kişilik. Onu da sanık iskemlesine oturtmamız sizi rahatsız etmesin. Saygımız büyük... Siz dışarda kahvenizi, ya da içkinizi yudumlarken sizleri büyük şair Nazım Hikmet’in Şeyh Bedreddin’i efsaneleştiren sözleriyle bırakacağız. Müzik Zülfü Livaneli’nin. Görüşmek üzere.

(Tiyatroda ve fuayede verilecek müzik:

<https://www.youtube.com/watch?v=Uf32OkzpleM>)(14:40

dakika)

ARA

4. CELSE

ŞEYH BEDREDDİN'İN YARGILANMASI

(SEYİRCİ YERLERİNİ ALDIKTAN SONRA YARGIÇLAR GİRER, YERLERİNE OTURURLAR.)

1. YARGIÇ: (ÖTEKİ YARGIÇLARLA FISILDAŞIR) Evet, bir sonraki sanığımız Simavne kadısı oğlu Şeyh Bedreddin.

(MÜBAŞİR ŞEYH BEDREDDİN'İN KOLUNA GİREREK İÇERİ GETİRİR)

ŞEYH BEDREDDİN : Bacılar, Allah'ın selâmı üzerinize olsun.

1. YARGIÇ: Bedreddin... Şeyh Bedreddin Mahmud...

ŞEYH BEDREDDİN : Buyur bacım, ben fakir huzurunuzdayım.

2. YARGIÇ: “Bacım” yok Bedreddin. Yargıçlarız biz.

ŞEYH BEDREDDİN : Dilediğiniz gibi olsun. Zaten hepimiz birbirimizin yargıcı değil miyiz?

2. YARGIÇ: Seni yargılayıp ölüme mahkûm eden yargıçlarla karıştırma bizi.

ŞEYH BEDREDDİN : Allah her insanın kulağıdır, gözüdür, dilidir, elidir. Her şey Allah'ındır, Allah her şeydir. Her varidat onundur, her varidat O'dur. Siz de, ben de, herkes de, hepimiz, her şey Allah değil miyiz?

1. YARGIÇ: Bak Bedreddin, burada dinle uğraştırma bizi. Ona da sıra gelecek. Biliyoruz, zamanında en âkil İslâm âlimi kabul edilirdin, ama konumuz bu değil.

3. YARGIÇ: “Varidat” dedin. Yazdığın kitabın adı değil miydi “Varidat”?

ŞEYH BEDREDDİN : Evet. Öteki yazdığım her şeyi attım Nil nehrinin sularına.

1. YARGIÇ: Uzun süre Mısır'daydın, değil mi? Kahire'de...

(ŞEYH BEDREDDİN BAŞIYLA EVET DER)

1. YARGIÇ: Çok şanslıydın. Orada İbn-i Haldun'la ve Kaygusuz Abdal'la dostluklar kurdun.

ŞEYH BEDREDDİN : Fetret devriydi. Timur Anadolu'yu kasıp kavurduktan sonra bizler çaresiz Mısır'a gitmiştik. Şehzadeler taht kavgasına girişmişti. İkisinden de çok şey öğrendim Mısır'da. Hele Kaygusuz... Müthiş bir dervişti. Asık suratlı mollalarla nasıl da alay ederdi. Bakın ne yazmıştı:

Kaplu kaplu bağalar
Kanatlanmış uçmağa
Kertenkele derilmiş
Diler Kırım geçmeğe

Kelebek ok yay almış
Ava şikâra çıkmış
Donuzları korkudur
Ayuları kaçmağa

Ergene'nin köprüsü
Susuzluktan bunalmış
Edirne minaresi
Eğilmiş su içmeğe

Kazaza balta koydum
Çevirişin deremezim
Çuval çayırdı gezer
Segirdüben kaçmağa

Allah'ımın dağında
Üç bin balık kışlamış
Susuzluktan bunalmış
Kanlı ister göçmeğe

Leylek koduk doğurmuş
Ovada zurna çalar
Balık kavağa çıkmış
Söğüt dalın biçmeğe

Kelebek buğday ekmiş
Manisa ovasına
Sivrisinek derilmiş
Irgat olup biçmeğe

Bir sinek bir devenin
Çekmiş budun koparmış
Salinuban seğirdür
Bir yâr ister koçmağa

Bir aksacık karınca
Kırk batman tuz yüklenmiş
Gâh yorgalar gâh seker
Şehre gider satmağa

Donuz düğün eylemiş
Ayuya kızın vermiş
Maymun sındı getirmiş
Kaftan gömlek biçmeğe

Deve hamama girmiş
Dana dellallık eder
Su sığırı natır olmuş
Nöbet ister çıkmağa

Kaygusuz'un sözleri
Hindistan'ın kozları
Bunca yalan söyledin
Girer misin uçmağa

3.YARGIÇ : (KAHKAHALARLA GÜLER) İyiymiş. Ben bir tek şunu biliyordum:

Bir kaz aldım ben karıdan

Boynu da uzun borudan
Kırk abdal kanın kurudan
Kırk gün oldu kaynadırım kaynamaz

2. YARGIÇ: (3. YARGICI BAKIŞIYLA SUSTURUR) Sadede gelelim. Konumuz Kaygusuz Abdal değil.

ŞEYH BEDREDDİN : Onun sayesinde gönül gözüm açıldı. Şöyle demiştim: “Peygamberler tıpkı çocuk sahipleri gibidirler. Zira onlar çocuklarına olgunluk kazandırmak için, gerçekte var olmayan bazı nesnelere korkutup, umutlandırmaktadırlar.”

1. YARGIÇ: Biliyoruz. Şunu da dememiş miydin?: **(GÖZLÜKLERİNİ DÜZELTİR)** “Her iyi duruma cennet ve her kötü duruma cehennem adı verilir”. Softalar herhalde pek sevmemiştir bunu.

ŞEYH BEDREDDİN : Öyle ama beni İslam âlimi bildikleri için pek de bir şey diyemediler, ta ki...

2. YARGIÇ: Evet, ta ki düzene baş kaldırıana kadar.

ŞEYH BEDREDDİN : Aslında düzene baş kaldırmadım. Başka bir düzenin olabileceğini göstermeye çalıştım.

2. YARGIÇ: Aynı kapıya çıkar. Muktedirler kendi düzenlerinden başka düzen olamayacağına inandırmazlar mı halkı?

ŞEYH BEDREDDİN : Halk mültezimler, ağalar, paşalar, beyler elinden aç sefil kalmıştı. Hele o iltizam düzeni... Bilir misiniz o düzeni?

2. YARGIÇ: Anlat.

ŞEYH BEDREDDİN : Devletin soyduğu yetmiyormuş gibi, devlet bir de aracı koymuştu. O düzende, iltizama verilecek vergiler, arttırmaya çıkarılıyor ve bu iş en yüksek bedeli teklif eden asalaklara veriliyordu. Bu mültezim, Osmanlı'ya ödediği bedel ile topladığı vergiler arasındaki farkı cebine indiriyor, emeksiz zengin oluyor,

halkı inim inim inletiyordu. Maraba artık karnını doyuramıyordu, tarlasını, evini barkını terk edip İstanbul'a göç ediyordu. Efendiler bunlara "çift bozan" deyip aşağılıyordu. Çaresizdiler. İstanbul'da hamallık yapmak bile yeğdi onlar için. İsyân etmekten başka çare kalmamıştı. Kalenderîler, Aklîler Hurufîler, Refaîler, Babaîler, Sarı Saltuk ocağı, Alevîler, Torlaklar... Hattâ Hasan Sabbah'ın yolundan gidenler bile vardı hâlâ...

1. YARGIÇ: Torlak dedin de... Torlak Kemal vardı senin peşinden giden, değil mi?

ŞEYH BEDREDDİN : Nur içinde yatsın. Samuel'di esas adı. Yahudiydi. Osmanlı Yahudi, Hıristiyan dinlemiyordu ki... Sağmal ineğin dinine mi bakılır? Biz de nasıl Osmanlı Müslüman, Yahudi, Hıristiyan, dinimize bakmadan bizim kanımızı emiyorsa biz de dinimize bakmadan birleşmeliydik dedim. Samuel Müslüman oldu sonradan, Torlak derdik, saf, toy derviş anlamına... Yiğit adamdı.

3. YARGIÇ: Kadın erkek?

ŞEYH BEDREDDİN : Elbette. Anamız, bacımız, yârimiz... Onlar olmasa nasıl cenk ederdik biz?

2. YARGIÇ: (ÖTEKİ YARGIÇLARLA FISILDAŞIR) Devam et.

(ŞEYH BEDREDDİN YARGIÇLARIN FISILDAMALARINI GÖRÜNCE MERAKLA BAKAR)

1. YARGIÇ: Bir de Börklüce vardı, değil mi? Börklüce Mustafa...

ŞEYH BEDREDDİN : Evet. Türkmen Alevî, cânım Mustafa. Börklüce, dürüst, onurlu...

1. YARGIÇ: Alevîler de yanında yer aldı.

ŞEYH BEDREDDİN : Hıristiyanlar da... Ezilen kim varsa... Duydum ki, şairiniz Nazım Hikmet bizim hayatımızı destanlaştırmış, toprağı

bol olsun. Ne demiş bir başka şiirinde?: “açsak, yorgunsak, al kan içindeyse eğer, ve hâlâ şarabımızı vermek için üzüm gibi eziliyorsak... (**DURAKSAR**) çaresi isyan olmuştur dedik biz de.

1. YARGIÇ: Kathar şövalyeleri de Avrupa’da kiliseye karşı ayaklanmıştı. Onlarla bir bağın oldu mu?

ŞEYH BEDREDDİN : Keşke olabilseydi. Ama onlar her iyiliğin iyi tanrıdan, her kötü şeyin ise kötü tanrıdan geldiğine inanıyordu. Bu bizim tevhid, yâni Allah’ın birliği inancımızla çelişiyordu tabii. Üstelik pek güçleri kalmamıştı artık.

MÜBAŞİR: Din yüzünden bir araya gelemediniz yâni. Muktedirler...

ŞEYH BEDREDDİN : Aramızda Yahudiler de vardı, Hıristiyanlar da...

MÜBAŞİR: Kıvırtma! Kathar şövalyelerini Papa’ya karşı destekleseydiniz...

ŞEYH BEDREDDİN : Kâfirdi onlar. Küffara karşı...

MÜBAŞİR: Siz Papa’dan yanaydınız yâni?

ŞEYH BEDREDDİN : Hayır, hayır! Onlar Müslümanlarla bir araya gelirler miydi sanıyorsunuz? Her sömürgene karşıydık biz. Sultan da olsa, kiral da olsa, Papa da...

MÜBAŞİR: Ama ille de tek tanrıya inanmaları gerekiyordu bir araya gelmeniz için. O kadar okumuşsun. İslam âlimi olmuşsun. Ya temelden yanlışsa inandıkların?

ŞEYH BEDREDDİN : İncancımı mı sorguluyorsunuz?

MÜBAŞİR: Hayır, sen sorgulamadın diyorum.

ŞEYH BEDREDDİN : (**ÖFKELENMEYE BAŞLAMIŞTIR**) Ortak inancımız olmadan nasıl bir araya getirebilirdim ezilenleri? Hurafelerden arınmış İslâmı savundum ben hep. Allah her insanın kulağıdır,

gözüdür, dilidir, elidir dedim hep. Emevî yobazlığına karşı çıktım. Musa aleyhisselâm da, İsa aleyhisselam da Allah'ın elçisidir dedim.

MÜBAŞİR: Ama ötekileri...

1. YARGIÇ: (MÜBAŞİRİ KESER) Yeter. Ne demek istediğin anlaşıldı. Devam et Bedreddin.

2. YARGIÇ: Mısır dönüşü Anadolu'yu dolaştın.

ŞEYH BEDREDDİN : Evet. Aaah, Anadolu! Sadece Anadolu mu? Rumeli de öyleydi. Patlamaya hazırды zincirlerinden başka kaybedecek şeyleri olmayanlar. Sadece fitili ateşlemek gerekiyordu. Beyazıd Timur'a yenilince taht kavgası başladı tabii. Şehzadeler birbirine girdi.

1. YARGIÇ: Evet, söylemiştin.

ŞEYH BEDREDDİN : Timur Anadolu'nun içlerinde ilerliyordu. Karşı koymak gerekiyordu.

1. YARGIÇ: Neden?

ŞEYH BEDREDDİN : Anlamadım.

1. YARGIÇ: Neden Timur'a karşı koymak gerekiyordu?

ŞEYH BEDREDDİN : Zalimdi. Müslümanım diyordu ama bir yandan da tam bir pagan gibi eski âdetlerini, inançlarını sürdürüyordu. İçki, musikî, dans, zevk ü sefa...

MÜBAŞİR: Timur'a karşı Osmanlı şehzadelerinin yanında yer aldın. Düzenin adamı oldun.

ŞEYH BEDREDDİN : 600 yıl sonra ahkâm kesmek kolay. Anadolu'nun ve de Rumeli'nin o günkü halini tasavvur edemezsiniz.

1. YARGIÇ: Anlat.

ŞEYH BEDREDDİN : Halk açtı, çıplaktı, hastaydı, sefildi. O şehzade, bu şehzade derken... İsa Çelebi, Süleyman Çelebi, Mehmet Çelebi...

MÜBAŞİR: Sen de sığınmadın mı o şehzadelere birine?

ŞEYH BEDREDDİN : Sığınmak değil. Musa Çelebi saygı gösterdi bana. Destekledi.

2. YARGIÇ: Senin onca müridini arkasına almak işine geliyordu tabii, öteki şehzadelere karşı.

ŞEYH BEDREDDİN : Taviz vermedim hiç. Halka hep ne dediysem aynısını dedim ona karşı da...

3. YARGIÇ: Ne dedin?

ŞEYH BEDREDDİN : “Fâni varlıklara bağlı bir gönülle bin yıl namaz kılsan dahi, hiç bir sevap elde edemezsin”. Kitabımda da yazdığım gibi. Hiçbir fâni varlığa gönül bağlamadım ben.

3. YARGIÇ : Mutlaka şehzadelere birinin emrinde mi olman gerekiyordu?

ŞEYH BEDREDDİN : Musa Çelebi'nin yanındaydım ben, emrinde değil. Allah'tan başkasına biat etmedim hiç. Etmem de canım pahasına.

MÜBAŞİR: Kazasker yapmadı mı seni? Devletin en yüksek makamı! Devletin bir âleti olmadın mı?

ŞEYH BEDREDDİN : Her zaman adaletle karar verdim. Kadınlara, softalara karşı halkı, garibanları korudum. Börklüce'yi de kethüdâ yapmışım.

3. YARGIÇ: Yardımcın, kâhyan... Adaletle karar verdim diyorsun. Şer'i hükümlere göre değil mi?

ŞEYH BEDREDDİN : Bir Müslüman olarak...

3. YARGIÇ (GÜLER) Tabii, tabii...

MÜBAŞİR: 3 yıl sürdü bu keyfin. Musa Çelebi 3 yıl Edirne’de kendini hükümdar ilân etmişti. Sen de onun adamıydın.

ŞEYH BEDREDDİN : Ben kimsenin...

1. YARGIÇ: Kesme lütfen!

MÜBAŞİR: Şimdi iyi dinle Bedreddin. Bu sorunun yanıtı aslında kimden ve neden yana olduğunu açığa çıkaracak. Dikkatli yanıt ver onun için.

ŞEYH BEDREDDİN : Dinliyorum.

MÜBAŞİR: 1413’te Çelebi Mehmet senin koruyucun Musa Çelebi’yi yenip öldürmeseydi, isyan edecek miydin? O yüksek kazasker makamında oturup düzenin bir parçası olarak hüküm vermeye devam etmeyecek miydin? Çelebi Mehmet elinden o makamı alıp seni İznik’e sürgün etmeseydi kalkışacak mıydın isyana?

ŞEYH BEDREDDİN : Anlamıyorsunuz. O dönemde...

MÜBAŞİR: Cevap ver.

ŞEYH BEDREDDİN : **(DÜŞÜNÜR)** Dürüst olmalıyım. **(DURAKSAR)** Bilmiyorum ne olurdu, ne yapardım. Olsaydı’nın yapsaydı’nın cevabını kimse veremez. Faraziyelerle bir yere varılamaz. Tarihi değiştirebilmek mümkün olsa... Kim bilir ne olurdu. Siz de bilemezsiniz ne olurdu öyle olsaydı.

MÜBAŞİR: **(YARGIÇLARA)** Cevabımı aldım.

ŞEYH BEDREDDİN : Edirne’de Teshil’i yazmaya başlamıştım. İznik’te bitirdim. Softaların İslâm’ı nasıl çarpıttıklarını teker teker anlattım kitabımda.

MÜBAŞİR: Bir nüshasını da Çelebi Mehmet’e yollamadın mı? **(BEDREDDİN BAŞIYLA EVET DER)** Belki seni bağışlar diye, değil mi?

ŞEYH BEDREDDİN : Adaletli olmaya çağırdım. Ne kötülük var bunda?

MÜBAŞİR: Bir başka muktedirden medet umdun bu sefer.

ŞEYH BEDREDDİN : Adalet istiyordum. Kimden gelirse gelsin. Halkım ezilmesin istiyordum.

1. YARGIÇ: Şöyle demişsin o zaman: “gurbetin verdiği acılar ve sürekli üzüntü içinde sürüklenmekteyim. kalbimin içindeki ateş tutuşmuş, gündün güne artıyor.

ŞEYH BEDREDDİN : Evet.

MÜBAŞİR: Çelebi Mehmet yüz vermedi sana. İktidar kavgasında adaletin yeri olmadığını göremedin.

(ŞEYH BEDREDDİN BAŞINI EĞER)

1. YARGIÇ: Karaburun’da Börklüce, Manisa’da Torlak sabırsızlanıyorlardı. Senden bir işaret bekliyorlardı.

ŞEYH BEDREDDİN : Kan dökülsün istemiyordum. Ama Çelebi Mehmet’in baskısı giderek artıyordu. Bıçak kemiğe dayanmıştı. “Dövülmüş demir olsa dayanmaz buna, eriyecek yüreğim. Ben gayri zuhur ve huruç edeceğim” dedim, İznik’ten Sinop’a gittim. Sinop’tan da Deliorman’a.

3. YARGIÇ: Eflâk. Bugünkü Romanya.

1. YARGIÇ: Kurtarıcı olarak karşılandın Rumeli’nde. Bektaşî yurdu Deliorman’da.

ŞEYH BEDREDDİN : Onlara Varidat’ta yazdıklarımı tekrarladım: “Fâni varlıklara bağlı bir gönülle bin yıl namaz kılsan dahi, hiç bir sevap elde edemezsin” dedim. Yâni bana gönül bağlamayın, ben de sizler gibi bir fâniyim neticede. Kendi göbeğinizi kendiniz keseceksiniz dedim.

3. YARGIÇ: Takdir edilesi bir söylem.

2. YARGIÇ: Ama halk seni bir önder, bir kurtarıcı olarak görüyordu yine de.

1. YARGIÇ: Osmanlı da, Çelebi Mehmet te seni elebaşı sayıyordu, öyle değil mi?

ŞEYH BEDREDDİN : Hep önder arayan, hep bir lider isteyen halka kendi gücünü göstermek, halkın kendi gücünü fark etmesini sağlamak hiç de kolay değildir, hele hep ezilmiş, hep cahil bırakılmışsa.

3. YARGIÇ: Halka kendi gücünü göstermek te bir liderlik işidir, öyle değil mi Bedreddin? (**DURAKSAR**) Çelişkinin farkındasın umarım.

ŞEYH BEDREDDİN : (BAŞINI EĞER) Öyle, ne yazık ki öyle.

3. YARGIÇ: İstesen de, istemesen de önder sendin artık. Makbul bir İslâm âlimi. (**GÜLER**)

ŞEYH BEDREDDİN : İslâmın onların... muktedirlerin, yönetenlerin halka yutturdukları gibi olmadığını, kardeşlik ve barış dini olduğunu anlatmaya çalıştım hep. "**Ben, senin evinde kendi evim gibi otururum. Sen de benim elbiselerimi giyer, silahlarımı, arabalarımı kullanırsın. Sadece kadınlar müstesnadır**" dedim.

1. YARGIÇ: Din tartışmasına girmeyelim şimdi. Onun da zamanı gelecek daha sonra.

ŞEYH BEDREDDİN : Emevî İslâmı...

1. YARGIÇ: Konumuz bu değil.

2. YARGIÇ: On bin kişi toplamıştı Börklüce'nin etrafında. Yörükler, Aydın'ın Türkmen köylüleri, Alevîler, Sakız'lı Rum balıkçılar, Yahudi esnafı...

ŞEYH BEDREDDİN : Cânım Mustafam.

2. YARGIÇ: Karaburun'un geçit vermez dağlıklarında konuşlanmışlardı.

ŞEYH BEDREDDİN : Hep bir ağızdan türkü söyleyip
hep beraber sulardan çekmek ağı,
demiri oya gibi işleyip hep beraber,
hep beraber sürebilmek toprağı,
ballı incirleri hep beraber yiyebilmek,
yarin yanağından gayrı her şeyde
her yerde
hep beraber!
diyebilmek
için

3. YARGIÇ: Yârin yanağına geleceğiz daha sonra Bedreddin. Devam et.

ŞEYH BEDREDDİN : Ay ve Güneş herkesin lambasıdır;
“Hava herkesin havasıdır;
Su herkesin suyudur da,
Ekmek neden herkesin ekmeğı değildir ?
Acı niye herkesin acısı değildir?!” dedim.

1. YARGIÇ: İyi demişsin de, sen ne yaptın Deliorman’da?

ŞEYH BEDREDDİN : Nazım ne güzel anlatmış! 500 yıl sonra. Sanki o günler
orada, benim yanımdaymış gibi... Onun ağzından anlatayım:

“Bu orman ki Deliormandır, gelip durmuşuz
demen Ağaçdenizinde çadır kurmuşuz.
"Mâlûm niçin geldik,
mâlûm derd-i derunumuz" diye
her daldan her köye bir şahin uçurmuşuz.
Her şahin peşine yüz aslan takıp gelmiş.
Köylü, bey ekinini, çırak çarşığı yakıp
reaya zinciri bırakıp gelmiş.
Yâni Rumelinde bizden ne varsa teknil
kol kol Ağaç denizine akıp gelmiş...

Bir kızılca kıyamet!
Karıymış birbirine
at, insan, mızrak, demir, yaprak, deri,
gürgenlerin dalları, meşelerin kökleri.
Ne böyle bir âlem görmüşlüğü vardır,
ne böyle bir uğultu duymuşluğu var
Deliorman deli olalı beri...”

1. YARGIÇ: Börklüce'nin on bin yoldaşı bekleyemiyordu artık senin ses vermeni.

ŞEYH BEDREDDİN : Oysa zaman olgunlaşmamıştı daha. Acıdır, Börklüce benim başaramadığımı başarmıştı. Artık halka o önderlik etmiyordu. O yiğitler, o halk, kendileri karar veriyordu. Duramıyorlardı artık.

2. YARGIÇ: Senin kitap gönderdiğin Çelebi Mehmet, oğlu Murad'ı göndermişti Börklüce'nin üstüne. Yanında da Beyazıt Paşa. Devletin temelini kökten sarsmaya yönelik bir hadisedir bu dediler.

3. YARGIÇ: Kitabın bedeli kılıç!

(UZUNCA BİR SESSİZLİK)

3. YARGIÇ: On bin yoldaşı Mustafa'nın iki bin kaldı.

ŞEYH BEDREDDİN : Yıkıldım.

3. YARGIÇ: O iki binin de kelleleri vuruldu teker teker. Mustafa bir devenin üstünde çarmıha gerildi.

ŞEYH BEDREDDİN : Yaşatmayın bunları yeniden bana!

3. YARGIÇ: Derler ki son sözleri “iriş Dede Sultanım, iriş” olmuştur.

2. YARGIÇ: Yetişemezdin ta Deliorman'dan.

1. YARGIÇ: Sıra Torlak Kemal'deydi. Duyduk ki Beyazıd Paşa Manisa'ya gelmiş, Torlak Kemal'i bulup derhal asmış, on vilâyeti teftiş etmiş, bulduklarının kellesini almış ve on vilâyet tekrar bey kullarına timar verilmiş.

3. YARGIÇ: Yâni sömürü düzeni kurulmuş yeniden.

1. YARGIÇ: Kan dökülmesin diyordun, değil mi?

3. YARGIÇ: Sen Deliorman'da harekete geçene kadar Beyazıd Paşa, yılanın başını ezmek gerektir deyip casuslarını sokmuş aranız ve kaçırmışlar seni. Senin istediğin gibi kan dökmeden halletmişler bu sefer işi.

2. YARGIÇ: Serez'de Çelebi Mehmet'in huzuruna çıkardılar seni.

ŞEYH BEDREDDİN : O benim huzurumdaydı. Eğilmedim hiç. Softanın birini getirmişlerdi hakkımda fetva versin diye. "Malı haramdır amma kanı helâldir" dedi zındık. Tükürdüm suratına. Ben kendi fetvamı veririm dedim. Dedim ki:

"Madem ki bu kerre mağlubuz
netsek, neylesek zaid.

Gayri uzatman sözü.

Madem ki fetva bize aid

verin ki basak bağrına mührümüzü."

3. YARGIÇ: Hiç vicdan azabı duymadın mı, peşinden giden onca insanın katline sebep olmaktan?

ŞEYH BEDREDDİN : Hani derler ya, insan ölmeye yakinken gözünün önünden geçer herşey diye... Serez'in esnaf çarşısında 60 yaşındaki bedenim çırılçıplak sallanırken dârda, düşündüm şimşek hızıyla.

3. YARGIÇ: Ve?

ŞEYH BEDREDDİN : Bir başka dünya mümkündür, bunu gösterdik bu kez mağlub olsak ta dedim.

1. YARGIÇ: Adalet için muktedirlerden medet umulmayacağını da öğrendin mi ölmeden?

2. YARGIÇ: “Toz duman ortadan kalkınca, altındakinin eşek mi yoksa at mı olduğunu göreceksin” demiştin. Sen de gördün işte.

ŞEYH BEDREDDİN : Bu bozuk düzen Allah’ın düzeni değildir, yıkılmaz değildir. Bunu gösterdim. İnsanca bir düzen mümkündür, bunu gösterdim. Yârin yanağından gayrı herşeyin hakça paylaşıldığı bir düzen.

3. YARGIÇ: Evet, iyi ki hatırlattın. Yârin yanağı...

2. YARGIÇ: (GIRTLAĞINI TEMİZLER) Bak, Bedreddin. Bu soru çok önemli. İyice dinle, öyle yanıt ver.

ŞEYH BEDREDDİN : Dinliyorum.

2. YARGIÇ: Yârin yanağı kime ait?

ŞEYH BEDREDDİN : Anlamadım.

2. YARGIÇ: Yârin yanağını paylaşıp paylaşmamak size mi kalmış?

ŞEYH BEDREDDİN : Tövbe. Elbette paylaşılmaz.

1. YARGIÇ: Anlamadın. O erkek kafan almıyor değil mi bunu?

3. YARGIÇ: Yârim dediğin bir kadın, değil mi?

ŞEYH BEDREDDİN : Elbette. Osmanlı sarayındakiler gibi oğlancı değiliz biz.

3. YARGIÇ: O kadın karar veremez mi neyi paylaşıp, neyi paylaşmayacağına?

ŞEYH BEDREDDİN : Gavat mıyız biz?

3. YARGIÇ: Senden önce Mazdek'i yargılamıştık. Dinleseydin keşke.

1. YARGIÇ: Evet. Biraz fazla uzadı bu. Karar zamanı...

ŞEYH BEDREDDİN : Yârimiz... Bizim yârimiz...

3. YARGIÇ: Sahibisiniz yâni o kadının?

ŞEYH BEDREDDİN : Hayır, fakat...

MÜBAŞİR: (ŞEYH BEDREDDİN'İ SUSTURUR): Tamam, bitti bu celse.

1. YARGIÇ: Evet Bedreddin. Duyacağımız duyduk. Mücadelene saygımız yok sanma, amma...

(YARGIÇLAR FISILDAŞIRLAR)

2. YARGIÇ: Suçlu bulundun Bedreddin. Bir: İktidar sahiplerinden, iktidarları sömürü üzerine kurulmuş olanlardan adalet beklemekten... İki: Kadınlara, yâni sizin "yârimiz" dediklerinize malınızmiş gibi sahip çıkmaktan.

ŞEYH BEDREDDİN : Hiçbir zaman...

2. YARGIÇ: Götürün.

(MÜBAŞİR ŞEYH BEDREDDİN'İN KOLUNA GİRİP DIŞARI ÇIKARMAK İSTER.)

ŞEYH BEDREDDİN : Kendi idam fermanıma kendim mührü basmışım ben. Şimdi de siz... **(ÇIKAR)**

(ARKASINDAN ÖNCE MÜBAŞİR, SONRA YARGIÇLAR ÇIKARLAR)

5. CELSE

HALİFENİN YARGILANMASI

MÜBAŞİR: Evet sayın seyirciler. Bedreddin'in davası güçlü oldukça. İyi niyetinden, mücadelesinin saygınlığından kuşukumuz yoktu. Kendi canını da ortaya koymuştu. Ama gördünüz, duyduunuz siz de. Onu harekete geçiren inancı bir yandan dimdik durmasını sağlarken öte yandan bir takım temel hatalara düşmesine neden oldu. Bir diğer Müslümanı da seyrettiniz. Hasan Sabbah'ı... Bunların ikisi de Müslümandı ama yolları çok farklıydı. Hasan Sabbah otoriteye karşı çıkarken Bedreddin otoriteden medet umuyordu. Meselenin köküne inmek yararlı olur diye düşündük. Peygamberi yargılamak bizi aşar dedik, seyircilerimizin en azından bir bölümünün kabul edemeyeceği bir şey olur dedik. Onun yerine halifeyi celp ettik. Hangi halife olduğu önemli değil. Bakalım o bu farklı yaklaşımlara ışık tutabilecek mi? Görelim, dinleyelim, seyredelim.

(MÜBAŞİR ÇIKAR, YARGIÇLARLA BİRLİKTE GERİ GELİR. YARGIÇLAR YERLERİNİ ALIRLAR. İTRİ NEY MÜZİĞİ: <https://www.youtube.com/watch?v=ienkcnL Mec>)

1. YARGIÇ: Halife'yi çağırın.

MÜBAŞİR: (SESLENİR) Halife... **(DURAKSAR. 1. YARGIÇ'A)** Adı neydi?

1. YARGIÇ: (ÖNÜNDEKİ KAĞITLARI KARIŞTIRIR) İsim belirtilmemiş.

3. YARGIÇ: Ne fark eder ki?

2. YARGIÇ: Doğru. **(MÜBAŞİR'E)** Sadece halife.

MÜBAŞİR: Anlaşıldı. **(ÇIKAR, HALİFE İLE BİRLİKTE GELİR)**

1. YARGIÇ: (HALİFE'YE) Gel bakalım. Muhammed'in...

HALİFE: Hazret-i Muhammed *sallallahu aleyhi vesellem! Hürmetsizlik etmeyin.*

2. YARGIÇ: Burada herkes birey olarak bulunmaktadır. Ve birey olarak herkese eşit ölçüde saygımız vardır. Siz Muhammed'e istediğiniz gibi hitap edebilirsiniz ama bu bizi bağlamaz.

HALİFE: İtirazım var.

1. YARGIÇ: Neye itiraz ettiğinizi anlamadım. Bakın, burada biz kuramcılarla uğraşmıyoruz. Teoride ne olursa olsun, bizim için önemli olan onun nasıl uygulandığıdır. Aslında Muhammed hem kuramlar...

HALİFE: Hazret-i Muhammed *sallallahu aleyhi vesellem!*

1. YARGIÇ: (GÖZLÜĞÜNÜN ÜZERİNDEN BAKAR) Ne diyordum? Sözüm saygısızca kesildiği zaman ne diyordum? Ha, evet... Biz Muhammed gibi önemli ve yüzyıllardır milyonlarca insanı etkileyen kişilerin ortaya koyduğu kuramları değil, onları uygulayanlar üzerinden duruşmayı yürütmekteyiz. **(HALİFE'YE)** Madem siz konuya karıştınız, sizden devam edelim. Kuramlar ne denli saygın olursa olsun, biz burada uygulamalara bakıyoruz. Muhammed aynı zamanda uygulayıcı idi. **(ÖTEKİ YARGIÇLARA BAKAR)** Öyle değil mi? **(ÖTEKİ YARGIÇLAR BAŞLARIYLA ONAYLARLAR)** Keşke kendisi gelebilseydi.

HALİFE: Hazret-i Muhammed *sallallahu aleyhi vesellem mümessili olarak beni, halifesini gönderdi.*

1. YARGIÇ: Nedenini sorabilir miyim sayın Halife?

HALİFE: Hazret-i Muhammed *sallallahu aleyhi vesellem kendisinin ancak Allah-ü Tealâ'ya hesap vereceğini size tebliğ etmemi murad etti. Ben de her ne kadar da bunu istemesem de Hazret-i Muhammed*

sallallahu aleyhi vesellem'in bu arzusunu emir telakki ettim ve buraya geldim.

MÜBAŞİR: Söyle bakalım Halife, neden gelmek istemedin? Yargıçların kadın olmasının bunda bir payı var mı acaba?

(HALİFE BAŞINI ÖNE EĞER)

1. YARGIÇ: Soruya yanıt verin lütfen.

(HALİFE MIRIL MIRIL ANLAŞILMAZ BİR DUA OKUR)

1. YARGIÇ: Bana bakın lütfen sayın Halife.

HALİFE: Namahremdir, bakamam.

3. YARGIÇ: İşimiz zor.

2. YARGIÇ: Anlaşıldı. Muhammed'in vekili olarak sizi kabul etmemizi istiyorsunuz.

(YARGIÇLAR ARALARINDA FISILDAŞIRLAR)

1. YARGIÇ: Muhammed'in her görüşünü ve bu görüşlerine dayanan uygulamalarını tümüyle benimsiyor musunuz?

HALİFE: Hazret-i Muhammed *sallallahu aleyhi vesellem resulullahtır ve bütün kelâmı ve amelleri Allah-u Teala'nın emirleridir.*

1. YARGIÇ: Sorumu yanıtlayın lütfen.

HALİFE: Neydi?

1. YARGIÇ: Kuranı, Muhammed'in her görüşünü ve bunlara dayanan uygulamalarını tümüyle benimsiyor musunuz?

HALİFE: Tövbe, Allah-u Tealâ'nın emirlerine karşı çıkan gafillerden ve kâfirlerden değilim. Hazret-i Muhammed *sallallahu...*

3. YARGIÇ: (KESER) Bak Halife, Muhammed'den her söz ettiğinde...

HALİFE: Hazret-i Muhammed...

3. YARGIÇ: Tam da bunu diyecektim. Senin Muhammed'e büyük saygın olmalı. Bunu anlıyorum ama her seferinde sallallahu falan diyeceğine daha kısa bir şey diyemez misin?

(HALİFE HOMURDANIR)

3. YARGIÇ: Evet?

HALİFE: Hazret-i Muhammed sav!

1. YARGIÇ: Teşekkür ederiz.

3. YARGIÇ: Deveye hendek atlatmak...

HALİFE: Hendek muharebesi mi dediniz? Durun, anlatayım....

1. YARGIÇ: Yok, yok, konumuz bu değil. Bir soru sormuştum sana. Hâlâ yanıtını bekliyorum. Muhammed'in ve onun yolundan gidenlerin uygulamalarını tümüyle benimsiyor musun? Evet mi hayır mı? Yüzüme bak.

HALİFE: (BAŞINI KALDIRMAZ VE BİR AN DURAKSADIKTAN SONRA) Evet.

3. YARGIÇ: Çattık.

1. YARGIÇ: Muhammed'in uygulamalarına dayanarak Müslümanların aynı şekilde davranmalarını... Ne diyordunuz buna?

2. YARGIÇ: Sünnet!

1. YARGIÇ: Teşekkür ederim. **(HALİFE'YE)** Muhammed'in sünnetlerini aynen kabul ediyor musun?

HALİFE: Resulullah'ın sünnetlerini benim gibi Allah'ın nâçiz bir kulu istintak eyleyemez. Hele siz ne hakla...

3. YARGIÇ: İstintak?

1. YARGIÇ: (3. YARGIÇ'A) Sorgulayamazsınız diyor.

MÜBAŞİR: Cevap ver.

HALİFE: Kadınlar yerini bilecek!

3. YARGIÇ: Baklayı çıkardı bile ağzından.

1. YARGIÇ: İyi dinle şimdi. Burada senin inancını sorgulayacak değiliz. Şeriatınızın bütün emrettikleriyle de uğraşacak değiliz. Sadece bunların biz kadınları nasıl etkilediği üzerinde duracağız. Anlaşıldı mı?

(HALİFE YANIT VERMEZ. BAŞINI ÇEVİRİP UZAKLARA BAKAR)

3. YARGIÇ: Bununla bir yere varamayacağız.

2. YARGIÇ: Hukuk çerçevesinde sorgulamak zorundayız.

(3. YARGIÇ OMUZ SİLKER, ÇANTASINDAN BİR EL AYNASI ÇIKARIR, DUDAKLARINI BOYAMAYA BAŞLAR)

1. YARGIÇ: Savcı lütfen iddianamesini okusun.

MÜBAŞİR: Sayın yargıçlar. Âdil yargılama ilkeleri doğrultusunda önce şunu belirteyim. Halife'nin de kabul edeceği gibi, Muhammed'den sonra İslâm'a bir takım yakıştırmalar, uydurmalar eklenmiştir.

(HALİFE GÖZ UCUYLA MÜBAŞİR'E BAKAR)

MÜBAŞİR: Bunlardan ne Muhammed'i ne de Halife'yi sorumlu tutmak âdil olur. O nedenle iddianamemizde yalnızca Kuranda yer alan ilkeler, buyruklar, öğretiler ve Muhammed'in yaptıkları üzerinde duracağız.

HALİFE: (TESBİHİNİ ÇIKARIR, MIRILDANARAK TESBİH ÇEKMEYE BAŞLAR)

Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâhil aliyylil azîm...

1. YARGIÇ: Duanı sonra yaparsın. Şimdi savcıyı dinle.

MÜBAŞİR: Bir sürü mezhep var, tarikat var, bütün bunlar...

HALİFE: Bid'attır hepsi külliyen!

1. YARGIÇ: Sonradan uydurulmuştur. İslâmın buyruğu değildir diyor.

MÜBAŞİR: Yâni bunları göz önüne almalıyım diyorsun, öyle mi?

HALİFE: Fesüphanallah! Âşikâr değil mi?

MÜBAŞİR: Her soruya yine soruyla yanıt veriyorsun. Biliyoruz bu taktiklerini. Neden yapıyorsun bunu?

HALİFE: Neyi?

MÜBAŞİR: Tamam, tamam. Özetle, Kuran'da yazanlar esastır diyorsun, ve buna göre yapılan uygulamalar... Gerisine kulak asmayalım, tamam mı?

HALİFE: Ve hazret-i Muhammed sav'in sünneti.

MÜBAŞİR: Anlaşıldı. Kuran'dan başlayalım öyleyse.

HALİFE: (PARMAK SALLAR) Kelâmullaha dil uzatanın dilini... (KESER. SUSAR)

MÜBAŞİR: Kuran Allah'ın sözleridir diyorsun yâni?

HALİFE: Haşa, ben demiyorum, Kuran-ı Kerim kendisi diyor.

MÜBAŞİR: Anlaşıldı. Sen...

2. YARGIÇ: (KESER) Bir dakika. (GIRTLAĞINI TEMİZLER)

(2. YARGIÇ ELİYLE İŞARET EDEREK MÜBAŞİR'İ ÇAĞIRIR. MÜBAŞİR YARGICA YAKLAŞIR, FISILDAŞIRLAR)

MÜBAŞİR: (SEYİRCİYE) Bu ülkede dinî değerleri aşağılamak diye bir suç olduğunu bana hatırlattı sayın yargıç. Kesinlikle öyle bir niyetimiz

olmadığını şimdiden belirtmek isterim. Tamamen objektif kalmaya büyük özen göstereceğiz, merak etmeyin.

1. YARGIÇ: (ÖNÜNDEKİ KİTABI KARIŞTIRIR, GÖZLÜĞÜNÜ DÜZELTİR) “Ey iman edenler! Belirlenmiş bir süre için birbirinize borçlandığınız vakit onu yazın. Bir kâtip onu aranızda adaletle yazsın. Hiçbir kâtip Allah'ın kendisine öğrettiği gibi yazmaktan geri durmasın; yazsın. Üzerinde hak olan kimse de yazdırsın, Rabbinden korksun ve borcunu asla eksik yazdırmassın. Şayet borçlu sefih veya akli zayıf veya kendisi söyleyip yazdıramayacak durumda ise, velisi adaletle yazdırsın. **Erkeklerinizden iki de şahit bulundurun. Eğer iki erkek bulunamazsa rıza göstereceğiniz şahitlerden bir erkek ile -biri yanılırsa diğerinin ona hatırlatması için- iki kadın olsun”.**

HALİFE: (1. YARGIÇ OKURKEN İKİDE BİR KESMEYE ÇALIŞIR. YARGIÇ, ALDIRMADAN DEVAM ETMİŞTİR): Kim demiş bunu?

1. YARGIÇ: Bakara Suresi 282. Ayet.

HALİFE: Tercümesi bu!

1. YARGIÇ: Evet.

HALİFE: Eûzübillâhimineşşeytânirracîm. Bismillâhirrahmânirrahîm. Ya eyyühellezine amenu iza tedayentüm bi deynin ila ecelim müsemmen fektübuh vel yektüb beyneküm katibüm bil adli ve la ye'be katibün ey yektübe kema allemehüllahü fel yektüb velyümlilillezi aleyhil hakku vel yettekillahe rabbehu ve la yebhas minhü şey'a fe in kanellezi aleyhil hakku sefihen ev daiyfen ev la yestetiy'u eyyümille hüve felyümlil hakku sefihen ev daiyfen ev la yestetiy'u eyyümille hüve felyümlil veliyyühu bil adl vesteşhidu şehideyni mir ricaliküm fe il lem yekuna racüleyni fe racülöv vemraetani mimmen terdavne mineş şühedai en tedille İhdahüma fe tüzekkira İldahümel uhra ve la ye'beş şühedaü iza ma düu ve la tes'emu en tektübuhü sağıyran ev kebıran ila ecelih zaliküm

aksetu indellahi ve akvemü liş şhadeti ve edna ella tertabu illa en tekune ticaraten hadıraten tûdıruneha beyneküm fe leyse aleyküm cünahun ella tektübuha ve şehidu iza tebaya'tüm ve la yûdarra katibüv ve la şehid ve in tef'alu fe innehu füsuküm biküm vettekullah ve yüallimükümüllah vallahü bi külli şey'in alım.

3. YARGIÇ: (HALİFE OKURKEN BİR KAÇ KEZ KESMEYE ÇALIŞIRSA DA HALİFE SONUNA KADAR DEVAM ETMİŞTİR) Kusura bakma ama biz Arapça bilmiyoruz.

HALİFE: Bilmeden ahkâm kesmeye çalışıyorsunuz. Kuran-ı Kerim'deki derin manâlara nasıl vâkıf olabilirsiniz siz?

3. YARGIÇ: Kadın olduğumuz için mi anlayamayız?

1. YARGIÇ: Ayetin son bölümünü alalım. Bir erkek şahit bulamazsanız iki kadın şahit getirin demiyor mu? Kadın yarım akıllı mı yâni?

HALİFE: Bu suali sormak için yarım akıllı olmak iktiza eder. Kadının aklında çok şey olduğu için unutulabilir, onun için iki kadın şahit getirin diyor. Kadına kıymet verdiği için. Resulullah "cennet anaların ayakları altındadır" demiştir. Bir de kalkıp kadınlar eziliyor falan deme cesaretini...

1. YARGIÇ: Ana değilsek?

HALİFE: Anlamadım.

1. YARGIÇ: Ana değilsek bir değerimiz yok mu yâni?

HALİFE: Herşeyi böyle tahrif edeceksiniz...

1. YARGIÇ: Tamam, anlaşıldı. Bir sonraki ayet.

MÜBAŞİR: Nisa Suresi 11inci Ayet.

1. YARGIÇ: (GÖZLÜĞÜNÜ DÜZELTİR, ÖNÜNDEKİ KİTABI KARIŞTIRIR. OKUR) “Allah size, mirasınızdan erkek çocuğunuza kız çocuğunuzun payının iki mislini vermenizi emreder.”

HALİFE: Bismillahirrahmanirrahim... Yusıykümüllahü fı evladiküm lizzekeri mislü hazzıl ünseyeyn fe in künne nisaen fevkasneteyni fe lehünne sülüsa ma terakv ve in kanet vahıdeten fe lene...

3. YARGIÇ: Arapça bilmediğimizi söyledik sana.

HALİFE: Susun, oturun o zaman.

1. YARGIÇ: Bana bak...

MÜBAŞİR: Yine Nisa Suresi, 34üncü Ayet lütfen.

1. YARGIÇ: “Erkekler, kadınlar üzerinde hakim dururlar, çünkü bir kere Allah birini diğerinden üstün yaratmış ve bir de erkekler mallarından harcamaktadırlar. Bunun için iyi kadınlar, itaatkârdırlar”.

2. YARGIÇ: Haksızlık etmeyelim. İncil’de de öyle demiyor mu? Kadın sessiz olacak, itaat edecek. Korentliler 14-34. Tevrat’ta da öyle değil mi? Kadın evli değilse babasının, evliyse kocasının izni olmadan evden çıkmayacak, yabancılarla konuşmayacak, halka açık yerlerde dolaşmayacak, mahkemede tanıklık yapamayacak...

HALİFE: Onlar da Allah’ın kitabıdır.

2. YARGIÇ: Bak onlar kadın mahkemede hiç tanıklık edemez diyorlar, siz en azından iki kadın bir erkeğe denktir demişsiniz.

HALİFE: Ne yazık ki tahrif edilmiştir o kitaplar.

1. YARGIÇ: Tahrif edilmiş demek için aslını bilmen gerekmiyor mu?

HALİFE: Aslı Allah-ü Tealâ’nın son kitabı olan Kuran-ı Kerimdir. Bunu da bilmiyorsanız...

1. YARGIÇ: Yâni Allah kadını ikinci sınıf insan olarak yaratmış, öyle mi?

HALİFE: Adem aleyhisselâmın kaburgasından...

3. YARGIÇ: Tamam, tamam, biliyoruz...

1. YARGIÇ: Bir dakika, şunu anlayalım. Diyorsun ki İncil de Tevrat ta Allah'ın kitabı olduğu için içlerinde aynı hükümlerin bulunması normaldir.Oysa tarihçiler bunların kendilerinden öncekilerden etkilenmiş olduklarını söylüyorlar.

HALİFE: Hangi İslâm âlimi...

1. YARGIÇ: İslâm âlimi demedim.

HALİFE: Küffara inanan da kâfirdir. Adem aleyhisselâm ile Havva anamızı da reddeder bunlar. Sizler de...

2. YARGIÇ: Yeter. Mirastan bahsediyorduk. Kadına neden erkeğe verilenin yarısı...

HALİFE: (KESER) Erkek kadını hâmisidir. Kadın zayıfır, zariftir. İslâmın kadına ne kadar kıymet verdiğini, onu nasıl muhafazaya aldığını...

3. YARGIÇ: (KESER) Onun için mi “beğendiğiniz veya size helâl olan kadınlardan ikişer, üçer, dörder alın” diyor Kuran?

1. YARGIÇ: Nisa Suresi 3üncü ayet.

HALİFE: Tam da Cahiliye devrindeki müşrikler gibi konuşmaktasınız. Harpte şehid olan erkeklerin karıları, yetimleri açıkta kalmasin, aç, çıplak kalmasin diye...

1. YARGIÇ: Diyelim ki o nedenleydi, o zamanın koşulları öyleydi. Ya şimdi? Sayıca erkek kadın aşağı yukarı aynı sayıda bu günlerde.

HALİFE: Maksat yine kadını korumaktır. Ayetin devamını okumuyorsunuz. İşinize gelmiyor tabii. Haksızlık yapmayacaksınız kadınlarınız arasında demiyorum mu?

1. YARGIÇ: (OKUR) "...Haksızlık yapmaktan korkarsanız bir tane alın; yahut da **sahip olduğunuz câriyeler ile yetinin.**"

HALİFE: Ne var bunda? Cenab-ı hak ne eylerse güzel eyler. Erkek her kadını nikâhına alacak kadar beğenir mi? Beğenmedikleri aç mı kalsaydı?

MÜBAŞİR: Yâni diyorsun ki, beğendikleri nikâhlı karısı olsun, dörde kadar, beğenmedikleri de câriye... Neticede câriye dediğin seks kölesi değil mi?

HALİFE: Tövbe de kadın! Nasıl da çarpıtıyorsunuz herşeyi! Allah'ın kadını muhafaza etmek, kollamak için olan hükümlerini sanki kadın düşmanıymış gibi... Bismillahirrahmanirrahim. Ve la tenkihul müşrikati hatta yû'minn ve le emetüm mü'minetüm hayrum mim müşriketiv ve lev a'cebetküm ve la tünkihul müşrikine hatta yû'minu ve le abdüm mü'minün hayrum mim müşriki ve lev a'cebeküm ülaike yed'une ilen nar vallahü yed'u ilel cenneti vel mağfirati bi iznih ve yübeyyinü ayatihı lin nasi leallehüm yetezekkerun

3. YARGIÇ: Ne bu?

HALİFE: Bakara Suresi 221inci Ayet.

MÜBAŞİR: Türkçesi?

1. YARGIÇ: Bir dakika (**ÖNÜNDEKİ KİTABA BAKAR, KARIŞTIRIR**) "İman etmedikçe putperest kadınlarla evlenmeyin. Beğenseniz bile, **imanlı bir câriye putperest bir kadından** kesinlikle daha iyidir. İman etmedikçe putperest erkekleri de kızlarınızla evlendirmeyin.

Beğenseniz bile **putperest bir kişidense inanmış bir köle** kesinlikle daha iyidir.

HALİFE: Görmüyor musunuz, köleleri nasıl yüceltiyor?

3. YARGIÇ: Kölelik mübah yâni? Câriyelik mübah...

HALİFE: O devirde, Arabistan'da...

3. YARGIÇ: Evet, evet, kız çocukları diri diri kuma gömme masallarını biliyoruz.

HALİFE: Masal mı?

3. YARGIÇ: Bütün kız çocuklar böyle öldürülseydi Arabistan'da insan mı kalırdı? Hatice olur muYdu? Kim doğuracaktı bir sonraki kuşağı?

MÜBAŞİR: Bir dakika. O devirde, Arabistan'da dedin.

HALİFE: Evet.

MÜBAŞİR: Yâni bugün, bu devirde bu geçerli değil mi demek istiyorsun?

HALİFE: Hâşâ! Kuran-ı Kerim her zaman, her yerde geçerli olan Allah kelâmıdır.

MÜBAŞİR: Bunda bir çelişki görmüyor musun?

HALİFE: Çelişki?

MÜBAŞİR: Tenakuz.

HALİFE: Biz Allah'ın nâçiz kulları, kısacık aklımızla....

1. YARGIÇ: O akli sana Allah'ın verdiğiğine inanmıyor musun?

HALİFE: Kadın aklınızla...

1. YARGIÇ: Tamam, yeter. (**MÜBAŞİR'E**) Bir sonraki ayet.

MÜBAŞİR: Daha önceki ayetin devamı. Nisa 34. “Serkeşlik etmelerinden endişe ettiğiniz kadınlara gelince; önce kendilerine nasihat edin, sonra yataklarında yalnız bırakın, yine dinlemezlerse dövün. İtaat ettikleri halde onları incitmek için bahane aramayın.”

2. YARGIÇ: Evet, buna ne diyeceksin?

HALİFE: Yine tercüme! “Er ricalü kavvamune alen nisai bi ma faddalellahü ba'dahüm ala ba'div ve bi ma enfeku min emvalihim fes salihatü kanitatün hafizatül lil ğaybi bi ma hafızallah vellatı tehafune nüşühünne fe ızuhünne vehcürühünne fil medacı vadribuhünn fe in eta'neküm fe la tebğu aleyhinne sebıla in nellahe kane aliyyen kebıra.”

3. YARGIÇ: Arapça Bilmiyoruz demedik mi sana?

HALİFE: Bilmiyorsanız konuşmayın. Saçma sapan tercümelerle, meallerle, tefsirlerle gelmeyin üstüme.

3. YARGIÇ: Yâni? Dövün demiyor mu?

HALİFE: Siz o kadar anlarsınız işte. Dövmek yalnız sopayla mı olur? Kuş tüyüyle de döver insan, diliyle de döver. Senin gibi kadınlar iyi bilir diliyle dövmeyi.

3. YARGIÇ: Güzel kıvırtıyorsun.

HALİFE: Bana bak kadın!

3. YARGIÇ: Sayın yargıç diyeceksin.

(HALİFE HOMURDANARAK KAFASINI ÇEVİRİR, TESBİH ÇEKMEYE BAŞKAR)

2. YARGIÇ: Bir sürü de hadis var Muhammed'in kadınlar hakkında söylediği iddia edilen ama bunların ne kadar doğru olduğunu, gerçekten söylenip söylenmediğini bilmediğimiz için bunları

kullanmamaya karar verdik. Mesela şöyle bir hadis var: “Erkeğe, hanımını ne sebeple dövdüğü sorulmaz”.

1. YARGIÇ: Ya da şu: “bir erkek hanımını yatağa davet ettiğinde kadın imtina edip gelmezse, kocası ondan razı oluncaya kadar semada olan melekler ona gazab ederler.”

2. YARGIÇ: (GIRTLAĞINI TEMİZLER) “Eğer bir kimsenin bir başkasına secde etmesini emretseydim, kadına, kocasına secde etmesini emrederdim ve eğer bir erkek karısına kırmızı bir dağdan siyah bir dağa ve siyah bir dağdan kırmızı bir dağa taş taşımayı emretseydi, uygun olan, kadının bu emri yerine getirmesidir." Bu da var ama, dediğim gibi, bunları yok sayacağız.

HALİFE: Resulullahın kelâmalarını mı sorguluyorsunuz?

MÜBAŞİR: Memnun olman lâzım Halife. Muhammed’in bunları gerçekten söylediğinden emin olmadığımız için bunlar iddianamede yer almıyor. Yoksa daha da zora girerdin.

2. YARGIÇ: Savcıdan iddiasını toparlamasını istiyoruz.

MÜBAŞİR: Son bir ayet daha var. Halife bakalım buna ne diyecek. Bakara Suresi 223üncü Ayet: “**Kadınlarınız sizin için bir tarladır. Tarlanıza nasıl dilererseniz öyle varın.**”

HALİFE: “Nisaüküm harsül lemü fe'tu harseküm enna şî'tüm ve kaddimu li enfüsiküm” Eee, ne var bunda?

3. YARGIÇ: Bir de soruyor.

1. YARGIÇ: Kadının yatakta hiçbir söz hakkı yok yâni, öyle mi?

HALİFE: Bu kadar münafıklık karşısında isyan etmemek için sabır ver bana Ya Rabbi! Bundan siz bunu mu anlıyorsunuz eksik akıllılar?

3. YARGIÇ: Eksik olan...

1. YARGIÇ: (3. YARGICI SUSTURUR. HALİFEYE) Sen ne anlıyorsun?

HALİFE: Tarla nedir? Ekilip biçilen, iyi bakıldığında bire kırk veren, bizleri doyuran, Allah'ın bir lûtfu değil de nedir tarla?

3. YARGIÇ: Eee?

HALİFE: Kadınlarınıza, tarlanıza nasıl ihtimam gösteriyorsanız öyle ihtimam göstereceksiniz demektir.

3. YARGIÇ: Bu kadarına da pes gerçekten.

MÜBAŞİR: Son bir soru sana, Halife. Zina yapanların taşlanarak öldürülmesi... Recm cezası. Kuran'da böyle bir şey olmadığını biliyoruz.

HALİFE: Cezası yüz sopadır.

MÜBAŞİR: Ancak dört mezhep te recm cezasını kabul etmekte ve uygulamaktadır, öyle değil mi?

HALİFE: Yahudi âdetidir.

MÜBAŞİR: Tevrat'ta açık olarak var. Sadece zina için değil, daha bir çok suç için. Hem erkek, hem de kadın için.

HALİFE: Evet.

MÜBAŞİR: Tevrat ta Allah'ın kutsal kitabı değil mi?

HALİFE: Tahrif edilmiştir. Geçerli olan Allah'ın son kitabı Kuran'da böyle bir ceza olmamasıdır.

3. YARGIÇ: Oh ne âlâ. Sıkışınca tahrif edilmiştir deyip çık işin içinden.

MÜBAŞİR: Doğru ama her mezhep bunu uygulamıyor mu? Üstelik erkeklere değil, yalnızca kadınlara uyguluyor. Bugün bile...

HALİFE: Bundan İslâm'ı nasıl mesul tutarsınız. Hazret-i Muhammed sav...

2. YARGIÇ: Hayır, tutmuyoruz.

1. YARGIÇ: Yüz sopa dedin. Zina suç mudur sana göre?

HALİFE: En büyük suçlardan biridir, Hazret-i Musa Aleyhisselâm'dan bu yana.

1. YARGIÇ: Neden?

HALİFE: Anlamadım.

1. YARGIÇ: Yetişkin, akli başında iki insanın seks yapması neden suçtur? Bundan daha doğal ne olabilir? Neden günahtır? Neyin helâl, neyin haram olduğuna kim karar verir?

HALİFE: Sus, sus! Bunu duymamış olayım. Tövbe, tövbe estağfurullah.
(MIRILDANARAK TESBİH ÇEKMEYE BAŞLAR)

3. YARGIÇ: Sorgulamak yok senin için tabii...

(HALİFE KULAKLARINI TIKAR. TESBİH BOYNUNA DOLANIR. MÜBAŞİR GİDİP TESBİHİ ÇIKARIR)

MÜBAŞİR: Gidelim hadi. Duruşma bitti.

1. YARGIÇ: Seyircimizin... en azından seyircimizin bir bölümünün duyarlılığını hesaba katarak bu celsede hüküm vermekten kaçınıyoruz. İnanç mantığının, rasyonel düşüncenin bittiği yerde başlar. Biz kendi vicdanımızda hükmümüzü verdik. Victor Hugo'nun dediği gibi, "vicdan insanın içindeki tanrıdır". Sizin de hükmünüzü kendi vicdanınıza göre, kendi içinizdeki tanrının sesini dinleyerek vereceğinizi umuyoruz. Götürün.

(MÜBAŞİR HALİFE'Yİ GÖTÜRÜR)

6. CELSE

HAMMURABI'NİN YARGILANMASI

(BİRDEN ŞU MÜZİK ÇOK YÜKSEK DUYULUR:

https://www.youtube.com/watch?v=aA1hLVqY_F8 YARGIÇLAR
ŞAŞIRMIŞLARDIR, NEREDEN GELDİĞİNİ ANLAMAYA ÇALIŞIRLAR.
MÜBAŞİR ÖNCE SAHNE ARKASINA BAKAR. MÜZİK YİNELENİR.
MÜBAŞİR BU KEZ SALONA BAKAR, SESİN NEREDEN GELDİĞİNİ
ANLAMAYA ÇALIŞIR. MÜZİK YİNELENİRKEN HAMMURABI
GİRER)

1. YARGIÇ: Nedir bu, ne oluyor?

HAMMURABI: Şamaş'ın selâmı üzerinize olsun asil yargıçlarım benim.

(MÜZİK TEKRAR BAŞLARKEN HAMMURABI CEBİNDEKİ SES
CİHAZINI ÇIKARIR, SESİ KESER)

1. YARGIÇ: Biz çağıracaktık seni.

HAMMURABI: Ben ki, Babil kıralı Hammurabi, Şamaş'ın sevgili kulu,
çağrılmadan gelenim, sevilmenden sevenim, verimli topraklara
hükmedenim, selamlarım sizleri.

1. YARGIÇ: Tamam, sağol da... Ne diyorum ben? (GÜLER) Öleli 40 yüzyıl
olmuş, sağol diyorum sana.

(DİĞER İKİ YARGIÇ GÜLÜŞÜRLER)

1. YARGIÇ: Neydi o müzik? Mahkemenin ciddiyetini...

HAMMURABI: Yüce kiral, Şamaş'ın yeryüzündeki gölgesi Hammurabi'nin
selâmsız sabahsız, törensiz, sessiz sedasız boy göstermesini
beklemiyordunuz herhalde. Hem başından beri izliyorum
mahkemenizi. Hep asık suratlar, büyük bir ciddiyet falan, ortalık
azıcık şenlensin istedim.

2. YARGIÇ: Tamam, tamam. Şenlik bitti. Seni yargılayacağız, biliyorsun, değil mi?

HAMMURABİ: Elbette sayın yargıç hanımefendi. Yalnız başlamadan bir soru sormama izin verin lütfen.

2. YARGIÇ: Tek bir soru. Ondan sonra soruları bizler soracağız.

HAMMURABİ: Anlaşıldı. Sorum şu: Hangi yasalara göre yargılayacaksınız beni? Benim koyduğum yasalara göre mi?

3. YARGIÇ: (GÜLEREK) O köprülerin altından çok sular geçti sayın kiral. Bilmiyorum, farkında mısın? Yirmibirinci yüzyıldayız şimdi.

HAMMURABİ: Bilmez miyim hiç! Ama sizler de bilirsiniz ki, yirmibirinci yüzyılda bile yasalarınız hâlâ Şamaş'ın bana vermiş olduğu yasalara dayanmaktadır. Tanrının yasaları değişmez.

2. YARGIÇ: Biz senin deyimle "Tanrının yasaları"na göre, ilâhî kurallara göre değil, senden sonraki kırk yüzyıl boyunca insanlığın geliştirdiği yasalara göre yapıyoruz yargılamamızı.

HAMMURABİ: Yanılığınza şapka çıkarıyorum. **(BAKINIR)** Pardon, şapka yoktu ki benim zamanımda... **(GÜLER)**

3. YARGIÇ: Ne yanılığsı? Neden yanılıyormuşuz ki?

HAMMURABİ: Sizler gibi okumuş, mürekkep yalamış, kanun, kural bilen saygıdeğer yargıçlara tarih dersi vermek istemem, bağışlayın beni.

3. YARGIÇ: Açıkla lütfen.

HAMMURABİ: Emriniz başım üstüne. O güzel, o övündüğünüz yirmibirinci yüzyıl yasalarınız sizin "uhrevî" dediğiniz dinlerden kaynaklanmıyor mu? Göklerden gelen, semâvî, hı? Pardon, tek soru hakkımı kullanmıştım. Şöyle diyeyim. Sizin peygamber adını verdikleriniz, Davud, Süleyman, Musa, İsa, Muhammed, hepsi

benim... pardon Şamaş'ın yasalarını birazcık eğip büküp tanrının buyrukları diye inandırmışlardır size.

2. YARGIÇ: Bugün yasalar artık semâvî değil, dünyevîdir Hammurabi. Bunu da biliyorsunuz eminim.

HAMMURABİ: Övünmek gibi olmasın ama onların da temelinde Şamaş'ın bana verdiği yasalar var.

3. YARGIÇ: Peygamberler yasaları tanrının buyrukları diye inandırdılar size dedin. Sen de aynı şeyi yapmadın mı? Sabahtan beri Şamaş deyip duruyorsun.

HAMMURABİ: (İÇ GEÇİRİR) İyi yakaladınız beni. **(GÜLER)** Açıklarım biraz sonra.

1. YARGIÇ: (GÖZLÜĞÜNÜN ÜZERİNDEN BAKAR) Kötü bir miras bıraktın Hammurabi. Bugün bile bunu yapanlar var, kendilerini tanrının temsilcisi, sözcüsü diye sunanlar. Ama biz burada yalnızca insanlığın temel yasalarına göre yargılayacağız seni.

HAMMURABİ: O “insanlığın temel yasaları” dedikleriniz çağdan çağa değişmiştir, öyle değil mi? Bunu en iyi sizler de bilirsiniz elbet.

2. YARGIÇ: Doğru da...

HAMMURABİ: Bunları size anlatıp saygısızlık etmek istemem ama isterseniz kırk yüzyıl önceki Babil'e dönelim bir an için, benim yaşadığım döneme.

1. YARGIÇ: Tamam. Fazla da uzatma lütfen. Yargılamaya geçeceğiz daha.

HAMMURABİ: Mezopotamya, bilirsiniz, verimli topraklar, verimli hilâl diye bilinir. Fırat ve Dicle can suyudur o toprakların. O nedenle tarım bu topraklarda gelişip serpilmiştir. Ürünlerin yetişmesi, halkın bolluk içinde yaşaması neye bağlıdır? Suyu ve güneşe. Suyumuz boldu, ama güneş olmasa yetişmezdi hiç bir şey. Güneş

kutsaldı. Şamaş güneş tanrısıydı. Aç kalıp kalmayacağımız ona bağlıydı, güneşe... Halkım ona tapardı haklı olarak.

1. YARGIÇ: Sadede gel lütfen. Bunlar bilmediğimiz şeyler değil.

3. YARGIÇ: Mısır'da da Nil vardı. Su ve güneş orada da yok muydu? Onlar da tarım yapmadılar mı?

HAMMURABİ: Ona da geleceğim, izin verin. Su ve güneş varsa toprak ta olacaktı ki, ekilip biçilebilirdi. Toprak herşeydi, varlıktı, anamızdı. Topraklarımız sulaktı ama su basmazdı Mısır'daki gibi. Her yıl Nil taşıp toprakları su altında bırakınca kimin toprağı nerede başlar, nerede biter bilinemezdi. O yüzden bütün topraklar Firavun'un sayılırdı. Sizin deyiminizle özel mülkiyet yoktu. Oysa bizde ise öyle değildi. Herkesin toprağı, tarlası belliydi.

1. YARGIÇ: Bütün bunlardan nasıl bizim konumuza geleceksin, merak ediyorum. Biliyorsun davamızın konusu, kadının yüzyıllardır nasıl ikinci sınıf insan sayıldığı, hattâ insan bile sayılmadığı. Ve bizler bunun sorumlularını bulup yargılamakla görevliyiz.

HAMMURABİ: Biraz sabredin lütfen. Ona geleceğim. Ne diyordum? Toprak...

3. YARGIÇ: Özel mülkiyet bizimle başladı diyorsun yâni.

HAMMURABİ: Onu iddia edemem. Hint'te Çin'de durum nasıldı, bilmiyorum ama bizde herkesin malı, toprağı belliydi. Ve bir kiral olarak bunları korumak, güvence altına almak benim görevimdi. Yasalarımı bunun için koydum, taşta kazıttım.

3. YARGIÇ: Yasalarımı dedin. Hani Şamaş vermişti sana o yasaları?

HAMMURABİ: Neyse, bütün tarih kitaplarınız çok güçlü bir kiral diye söz eder benden, öyle değil mi? Gerçekçiydim de onun için güçlüydüm. Yasaları ben koyuyorum desem kim iplerdi... pardon,

kimse umursamazdı beni. Arkama tanrıyı, Şamaş'ı aldım ki, kimse sorgulamaya cesaret edemesin. Bunu anlamak pek de güç değil herhalde.

1. YARGIÇ: Yalan söyledin, halkını kandırdın.

HAMMURABİ: Kim tanrıyla konuşmuş ki şimdiye kadar? Hangi tanrıyla hem? Şamaş'la mı, Ra ile mi? Yahveh ile mi?

1. YARGIÇ: Tanrıdan buyruk aldığını söyleyen peygamberler var.

HAMMURABİ: Onlar hakkında kötü şeyler söyleyip kimseyi imcitemek istemem ama ben halkımın iyiliği için, halkımın haklarını korumak, huzuru, düzeni sağlamak için yaptım bunu... başarılı da oldum. Babil hem refah, hem de huzur kenti oldu zamanımda.

2. YARGIÇ: Yasalarının bir çoğu çok katı, çok sert! Öldürülür diyorsun, eli kolu kesilir diyorsun. Barbarlık değil mi bu?

HAMMURABİ: Ne yapsaydım yâni?

3. YARGIÇ: Hapis...

HAMMURABİ: (GÜLER) Hapis? Suç işlemeyi artırmaktan başka bir şeye yaramazdı. Ooh, ne güzel, bir suç isle, sonra içeri atsinlar seni, ekmek elden, su gölden. Çalışmak yok, tarlada terlemek yok, kışa için yeterli erzağım var mı diye dertlenmek yok. O insanı hapse atmak ödül olurdu, herkes hapse girmek için can atar, suç işlerdi.

3. YARGIÇ: Bizim için özgürlük çok değerli. Onun için hapis cezası, özgürlüğünden yoksun bırakılmak...

HAMMURABİ: Hadi canım, aç insan için özgürlük nedir ki? El kol kesmek kalmadı belki ama idam cezası hâlâ yok mu dünyanın bir çok ülkesinde? Neyse, derdim sizin düzeninizi eleştirmek değil. Burada yargılanan benim, biliyorum.

2. YARGIÇ: Kısasa kısas... Göze göz, dişe diş kuralı senden kalma, öyle değil mi? Ne diyorsun? “Eğer bir adam başka bir adamın gözünü çıkarırsa, kendi gözü de çıkarılmalıdır. Eğer bir adam başka bir adamın dişini çıkarırsa, kendi dişi de çıkarılmalıdır. Eğer bir adam başka bir adamın kemiğini kırarsa, kendi kemiği de kırılmalıdır.”

HAMMURABİ: Evet. Övünmek gibi olmasın ama benden sonrakiler de benim bu yasamı alıp uygulamışlardır. Duyduğum kadarıyla hâlâ da uygulayanlar var.

3. YARGIÇ: Vahşet bu.

HAMMURABİ: Adalet! Diğer yasalarımın bakın. Şimdi çevreci falan diye ortaya çıkanlar var. Bakın ben ne demişim: “Bahçe sahibinin izni olmaksızın herhangi bir adam bir ağacı kesip bahçeye devirirse yarım mina gümüş öder.” Fena mı demişim?

3. YARGIÇ: Evet te...

HAMMURABİ: Vahşet dediğiniz cezaları verecek olan yargıç için bakın ne demişim. Lütfen üzerinize alınmayın. Sizler de yargıcsınız ama adalet yoksa devletten söz edilemez. Adaleti dağıtan yargıçlar için...

2. YARGIÇ: Ne demişsin?

HAMMURABİ: “Eğer bir yargıç bir davaya bakar ve bir karara varırsa, verdiği hükmü yazılı olarak takdim eder. Daha sonra verdiği kararda bir hata ortaya çıkar ve bu kendisinden kaynaklanmışsa o zaman davada onun tarafından verilen cezanın on iki katını öder. On iki katını! Halka ilan edilerek yargıçlık makamından el çektirilir ve bir daha asla yargıçlık yapmak için oraya oturamaz.” Şimdi ne oluyor peki, o pek övündüğünüz yirmibirinci yüzyılınızda?

2. YARGIÇ: Yasalar...

HAMMURABİ: Bugün de büyük depremler oluyor benim devrimde olduğu gibi, değil mi? Bakın ne demişim: “Bir inşaatçı herhangi bir kimse için bir bina inşa eder ve bu binayı uygun bir şekilde yapmazsa veya onun inşa ettiği bina yıkılıp sahibini öldürürse inşaatı yapan kişi idamla cezalandırılır.”

3. YARGIÇ: Hep idam, hep idam... Cinayet bu. Vahşet!

HAMMURABİ: Müteahhitiniz işini düzgün yapmaz, malzemedен çalar, bina yıkılır, altında kalanlar ölürse cinayet olmuyor mu? Ya da bugünkü fabrikalarınızda... İş kazası deyip geçmiyor musunuz? Siz uygarsınız, ben ilkel, vahşi, zalim, öyle mi?

2. YARGIÇ: Yasalar...

HAMMURABİ: Yasalarınız... (**GÜLER**) Bakın hekimler için dediklerime: “Eğer bir hekim bir hastayı ameliyat eder de hasta ölürse, doktorun eli kesilmelidir.” Daha bir çok örnek verebilirim ama hepsinden kendime pay çıkarmayayım. Benden önce de Ur kralı Ur-Nammu'nun kanun kitabı Eşnunna kanun kitabı ve İsin'li Lipit-İştar'ın kanun kitabı da vardı. Onlardan da esinlendiğimi kabul ediyorum. Ama kimse onların adını anmıyor bugün. Uygulayamamışlar da ondan. Kuramda ne denli iyi olsa da uygulanmayan yasa bir işe yaramaz. At çöplüğe gitsin.

1. YARGIÇ: Peki, senden sonrakiler?

HAMMURABİ: Aaah, ah, hiç sormayın, yarımı depreştirdiniz şimdi. Ama nereden bileyim benden sonrakilerin yasalarımı eğip bükeceklerini? İşlerine geleni alıp ötekileri göz ardı edeceklerini?

MÜBAŞİR: Senden sonrakilerin yaptıklarından sen sorumlu değil misin yâni? Senin koyduğun yasalar sorumlu değil mi?

HAMMURABİ: Taşa kazıttım kimse değiştiremesin diye. Daha ne yapayım? Bin yıl Babil eşsiz bir kent olmayı sürdürdü. Bin yıl bu,

dile kolay. Devrin en görkemli kırallığı olmuştu yasalarım sayesinde. Tüm Orta Doğu, bugünkü Irak, Suriye, Arabistan, Güney Anadolu, Filistin... ta Mısır'a kadar dayanmıştı.

MÜBAŞİR: Onları geçelim. Konumuz o değil.

1. YARGIÇ: Tek tanrılı dinlere gelelim. Hani o “semâvî” denen dinlere.

2. YARGIÇ: Musevîlikten başlayalım. Musa, Davud, Süleyman falan...

HAMMURABİ: Derler ki Musa benden yaklaşık 500 yıl sonra yaşamış. Gerçek mi, tevatür mü, bilmiyorum elbette. Ben nasıl yasalarımı Şamaş'tan aldım dediysem o da Yahveh'den aldım demiş emirleri.

3. YARGIÇ: On emir?

HAMMURABİ: Evet. Ama nerde benim adaletli yasalarım, nerde onunkiler! İyi şeyler de yok değil. Öldürme, çalma, zina yapma, yalancı şahitlik etme falan... Ama bunların cezası? Yok.

3. YARGIÇ: Taşlama, taşlayarak öldürme yok mu?

HAMMURABİ: Evet, herşeyin cezası o. Cumartesi günü çalışırsan da taşlanacaksın, ayağını taşa çarptın, Allah kahretsin, pardon, hay Yahveh dedin, taşlanacaksın. Böyle mi olur adalet? Zina yaptın taşlan, komşunun tavuğuna göz koydun, taşlan!...

2. YARGIÇ: Senin yasalarında da zinanın cezası ölüm değil mi?

HAMMURABİ: Evet. Şöyle demişim: “Bir adamın karısı başka bir adam ile basılırsa her ikisi de bağlanır ve suya atılır. Ancak koca karısını, kral da kölelerini affedebilir.”

3. YARGIÇ: Onlar da ne yapsın? Çölde su mu var? Onun yerine taşıyacaklar tabii.

HAMMURABİ: Ben sertim, acımasızım, öyle mi? Affetmeyi de koymuşum yasalara. Bunlarda af etmek yok.

2. YARGIÇ: Başka birçok suç için de ölüm cezası var ama.

HAMMURABİ: Var, doğrudur.

MÜBAŞİR: Zinaya geelim. Neden bu da ölümcül suçlar arasında sayılmış, söyler misin?

HAMMURABİ: Daha önce anlatmaya başlamıştım toprağın ne kadar önemli olduğunu bizim için, halkım için. Adam ömrü boyunca çalışıyor, didiniyor, ekip biçiyor, çocuğunu çocuğunu doyuruyor.

3. YARGIÇ: Ne yâni, kadın çalışmıyor mu?

HAMMURABİ: Onu demek istemedim. Elbette çalışıyor, hem de çoğu zaman erkekten daha fazla. Ama anlatmak istediğim şey başka.

MÜBAŞİR: Tamam, anlat.

HAMMURABİ: O toprak onun. Toprak onun yaşam kaynağı. Adam ölünce ne olacak?

MÜBAŞİR: Ne olacak?

HAMMURABİ: Çocuklarına kalacak o toprak. Gözü gibi baktığı toprak...

MÜBAŞİR: Eee?

HAMMURABİ: Kendinizi koyun adamın yerine. Toprağınızı bir başka adamın çocuğuna bırakmak ister misiniz?

1. YARGIÇ: Ne ilgisi var?

HAMMURABİ: Kadın bir başka erkekle yatarsa nereden bilecek adam çocuğun kendi çocuğu olduğunu?

3. YARGIÇ: Yâni bütün konu mal mülk davası!

1. YARGIÇ: Kadına pranga vurmanın gerekçesi.

HAMMURABİ: Anlayın lütfen. Haksız mı erkek? Ben kiral olarak halkımın değerlerini, isteklerini hesaba katmasaydım yüzyıllar boyu sürebilir miydi sevgili Babil'im?

1. YARGIÇ: Halkım derken?

HAMMURABİ: Anlamadım.

3. YARGIÇ: Kadınlara sordun mu hiç, ne istediklerini?

2. YARGIÇ: Kadınlar da mal oldular senin düzeninde. Öyle olunca da zina da mülke tecavüz demek oluyordu, öyle değil mi?

HAMMURABİ: Haksızlık ediyorsunuz. Hiç erkek kadın ayırımı yapmadım ben. Zina yasalarında bile...

3. YARGIÇ: Sordun mu hiç?... Sordun mu kadınlara?

HAMMURABİ: (SORUYU GÖZ ARDI EDER) Benden çok sonra çıktı kadının aşağılanması...

2. YARGIÇ: Anlat.

HAMMURABİ: O görkemli Babilimi korumak kolay değildi. Benden sonra gelenler de ellerinden geleni yaptılar, haklarını yemeyeyim. Ama isyanlar, ihanetler de olmuyor değildi elbette. Bunlardan biri de Yahuda kırallığıydı. Düşmanımız Mısır'a güvenip arkadan vurmaya çalışıyorlardı bizi.

2. YARGIÇ: Senden neredeyse bin yıl sonrasında söz ediyorsun.

HAMMURABİ: Evet. Nebukadnezar artık hoş göremezdi bunu. Gitti, Süleyman tapınağını yıktı ve oradaki halkı Babil'e sürgüne zorladı. Şimdi baktığımızda büyük bir hataydı bu ama ben olsam ben de aynı şeyi yapardım.

3. YARGIÇ: Neden hataydı diyorsun?

HAMMURABİ: Yabancı bir ortamda kalan küçük gruplar daha birbirlerine kenetlenir, daha tutucu olurlar. Bunlar da Babil’de geçirdikleri elli yıl boyunca dine sarıldılar. Musa masalını allayıp pulladılar, benim yasalarımın karpuz seçer gibi beğendiklerini aldılar ve bir din icat ettiler.

3. YARGIÇ: Neden Musa masalı diyorsun?

HAMMURABİ: (GÜLER) Olsa olsa bir, bilemedin iki haftada Mısır’dan Filistin’e gidilebilirken kırk yıl çöllerde dolaştığı masalı, denizi yarıp Firavunla askerlerini helâk ettiği masala... daha sayayım mı?

(3. YARGIÇ GÜLER)

HAMMURABİ: Yok efendim, dağ başında çalı dile gelmiş te, tanrıymış ta on tane emir vermiş te...

MÜBAŞİR: Sen de yasalarını tanrıdan aldım dememiş miydin?

HAMMURABİ: (GÜLER) Doğru. O yöntem işe yaramıyor desem haksızlık ederim.

1. YARGIÇ: E, o zaman?

HAMMURABİ: Demem o ki, benim kadın erkek demeden koyduğum yasaları bozup, günah diye, haram falan diye bir şeyler icat etmişler, giderek kadınları mal yerine koymuşlar.

MÜBAŞİR: Benim suçum yok diyorsun yâni?

HAMMURABİ: Benim toplum düzeni için koyduğum yasalar o kadar uzun zaman yüceltti Babil’i.

MÜBAŞİR: Erkek düzeni!

HAMMURABİ: Sonra İsa, Muhammed derken...

2. YARGIÇ: Biliyoruz onları.

1. YARGIÇ: İşin buralara kadar varacağını bilemezdim diyorsun.

HAMMURABİ: Nasıl kestirebilirdim?

MÜBAŞİR: Bana bu yasaları tanrı verdi diyerek yolu açmadın mı?

HAMMURABİ: Benden binlerce yıl sonra olanlardan sorumlu tutamazsınız beni herhalde. O dinler kadını aşağılamışsa, mal yerine koymuşsa kabahat benim mi?

1. YARGIÇ: Ona biz karar vereceğiz.

HAMMURABİ: Dilerim benim kadar âdil olursunuz.

2. YARGIÇ: Senin gibi değil, kadınca! Kadın adaletini tatsın herkes.

MÜBAŞİR: Senin yaptıkların...

3. YARGIÇ: (KESER) Bir dakika! (ÖTEKİ YARGIÇLARLA FISILDAŞIR) Temel bir yanlış yapıyoruz burada.

HAMMURABİ: Beni yargılayarak...

3. YARGIÇ: O değil. Oyunun başından beri yargıladığımız erkeklerin hepsi erkek gözüyle savundular kendilerini. Biz de onlara uyduk. Oysa kadın adaletiyle davranmamız gerekirdi.

HAMMURABİ: Adaletin kadını, erkeği mi olur?

1. YARGIÇ: Şunu söyle o zaman bize: Savaşları çıkaran erkekler olmadı mı tarih boyunca? Savaşlarda en çok acı çekenler de kadınlar olmadı mı hep?

HAMMURABİ: Erkekler öldüler. Ondan büyük acı mı olur? Ülkeyi, toplumu, sizleri korumak için öldüler.

2. YARGIÇ: Yasaları koyanlar da erkekler...

3. YARGIÇ: Bize sordunuz mu hiç ne istiyorsunuz diye?

2. YARGIÇ: Ya da bıraktınız mı yasaları biz koyalım?

HAMMURABİ: Güçlü olan hâkim olur her zaman. Doğanın yasası bu.

1. YARGIÇ: Kadınlar güçsüz mü demek istiyorsun?

HAMMURABİ: Yok ama...

1. YARGIÇ: Siz erkekler talan etmek için, başkalarının ürettiğine el koymak, ganimet edinmek için savaşırken, kim besliyordu herkesi? Kim üretiyordu?

HAMMURABİ: Ama sanat, bilim...

3. YARGIÇ: Biz olmasak kışınızı bile silemezsiniz. Sanatmış, bilimmiş, biz sırtımızda taşımasaydık sizleri, hangisi...

HAMMURABİ: Bilmez miyim?

1. YARGIÇ: Analıktan başka bir rol bırakmadınız bize. Size erkek evlât verecek, büyüyüp sizin için savaşıp ölecek erkek evlâtlar... O çocuklar kendi neslinizi sürdürsün diye yasaklar koydunuz bize, günahlar icat ettiniz.

HAMMURABİ: Ben...

3. YARGIÇ: Şimdi bile kurtulamadık sizin koyduğunuz kafeslerden. Bu oyunu yazan da erkek, öyle değil mi? Yine onun gözünden görüyoruz herşeyi. Onun bizler için yazdığı sözleri söylüyor, onun bize biçtiği rolleri oynuyoruz.

HAMMURABİ: Oyunun kuralı bu. Birisi yazacak, ötekiler oynayacak. Yoksa her kafadan bir ses çıkarsa tiyatro mu olur?

1. YARGIÇ: Doğru, tiyatro olmaz ama hayat olur. Her kafadan bir ses çıkan bir toplum neden bu kadar korkutuyor sizi?

HAMMURABİ: Devletin bekası...

2. YARGIÇ: Son bir soru Hammurabi. Senin kırk yüzyıl önce koyduğun yasaları mı uygulamalıyız yirmibirinci yüzyılda? Öyle mi düşünüyorsun?

HAMMURABİ: (GÜLER) Olur mu hiç öyle şey? Size anlattım. Hepsinin temelinde toprak mülkiyeti var diye.

1. YARGIÇ: Evet.

HAMMURABİ: Şimdi, sizin devrinizde toprak kimin?

(YARGIÇLAR SUSAR)

HAMMURABİ: Ya büyük zenginlerin, ya da onların şirketlerinin. Öyle değil mi?

1. YARGIÇ: Evet.

2. YARGIÇ: Lâfı nereye getireceksin?

HAMMURABİ: Benim yasalarımın dayandığı gerçeklik bugün yok artık. Zaten bir de DNA diye bir şey icat etmişsiniz. Erkek, çocuğun kendi çocuğu olup olmadığını öğrenebiliyor. Öyle değil mi?

1. YARGIÇ: Evet.

HAMMURABİ: Kırk yüzyıl önce benim koyduğum yasaları çöpe atabilirsiniz artık... Atabilirdiniz. Ama atmıyorsunuz.

3. YARGIÇ: Kol, bacak kesmiyoruz artık. İdam yok çoğu yerde.

HAMMURABİ: Tamam, cezalar değişti belki ama suçlar aynı suçlar. Altları kof... Bugün bu yasalar hâlâ üç aşağı, beş yukarı uygulanıyorsa, aynı suçlar hâlâ varsa dört bin yıl sonra...

2. YARGIÇ: Evet?

HAMMURABİ: Neden sizce? **(YARGIÇLAR YANIT VERMEZ)** Devletin bekası için. Devlet...

1. YARGIÇ: Devletiniz! Sizin devletiniz. Erkek devletiniz...

2. YARGIÇ: Biz artık kendi oyunumuzu yazmak istiyoruz. Kendi sözlerimizi söylemek...

3. YARGIÇ: Bu replikleri yazan da o erkek oyun yazarı. **(GÜLER)**

1. YARGIÇ: Post modern mi oluyor bu şimdi?

2. YARGIÇ: Yok, Pirandello ayakları!

(YARGIÇLAR GÜLÜŞÜRLER)

3. YARGIÇ: Ne yapalım? Erkeksiz de olmuyor işte. **(SAÇLARIYLA OYNAR)**

HAMMURABİ: **(GÜLMEYE KATILIR)** Erkekler ne olacak peki?

3. YARGIÇ: Her kafadan bir ses çıkan topluma alışacaklar. Onları da özgürleştirecek bu.

1. YARGIÇ: Şiddetin değil, sevginin geçerli olduğu...

2. YARGIÇ: Tüketimin değil, üretimin muteber olduğu...

3. YARGIÇ: Dünya nimetlerinin hakça paylaşıldığı...

1. YARGIÇ: İdamların, işkencelerin, hapishanelerin olmadığı...

HAMMURABİ: Hayal görüyorsunuz. İnsanın doğası...

1. YARGIÇ: İnsanın değil, erkeğin doğası savaşa, şiddetse, öldürmekse bunu düzeltmek te bize düşecek. Yetiştireceğimiz yeni kuşak, erkek evlâtlarımız babaları, dedeleri gibi olmayacak. Onlar da barış için, sevgi için kızkardeşleriyle el ele, kol kola yürüyecekler.

HAMMURABİ: Olmayacak duaya amin.

3. YARGIÇ: Oldurmak bizim elimizde. Gücümüzü küçümseme Hammurabi! Dünyayı ne hale getirdiniz, gördük bugüne kadar. Bir

yanda açlık, sefalet, bir yanda para, para, para... Doğayı katlettiniz para için.

1. YARGIÇ: Biz doğanın bir parçasıyız.

2. YARGIÇ: Doğayız biz.

3. YARGIÇ: (SESLENİR) Mübaşir!

MÜBAŞİR: Efendim?

3. YARGIÇ: Efendim yok. Kardeşim var.

MÜBAŞİR: Söyle kardeşim.

3. YARGIÇ: Halay çekeceğiz, el ele kol kola. Müzik ver bize.

MÜBAŞİR: (KONTROL ODASINA EL SALLAR) Müzik! Halay... Horon da olur. Tango da olsa, vals de olsa olur.

(SEYİRCİNİN O GÜNKÜ YAPISINA UYGUN BİR MÜZİK ÇALINIR. YARGIÇLAR OTURDUKLARI YERDEN İNİP SAHNENİN ÖNÜNE GELİR, OYNAMAYA BAŞLARLAR)

HAMMURABİ: Müsaade var mı?

3. YARGIÇ: Ayak uydurabileceksen, gel.

(HAMMURABİ OYUNA KATILIR)

1. YARGIÇ: Seyircilerimiz, sizler de ayak uydurabilecekseniz gelin siz de. Hep beraber.

(SEYİRCİLERDEN KATILANLARLA BİRLİKTE BİR ŞENLİK HAVASINDA OYUN SONLANIR)

SON

ANATOLİ VASİLYEViÇ LUNAÇARSKI

MAZDEK

HASAN SABBAH

ŞEYH BEDREDDİN

HALİFE

HAMMURABİ

Gündoğdu Gencer

KADINLAR MAHKEMESİ

OYUN 2 PERDE

ekitap.ayorum.com